

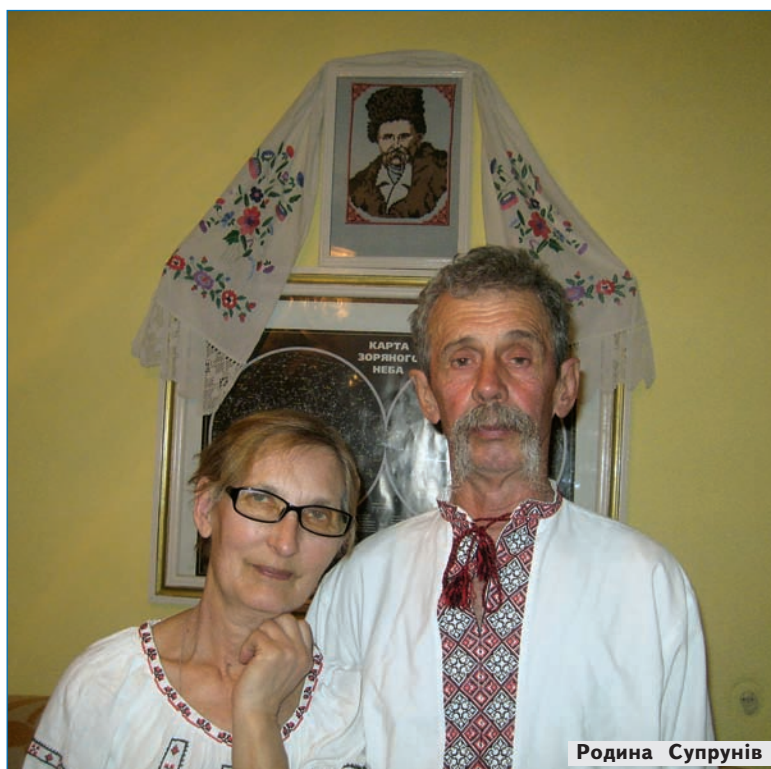
УКРАЇНЦІ МОЇ...

Прапор над рідною хатою

«БОРІТЕСЯ – ПОБОРЕТЕ!»

АБО НЕТИПОВИЙ ГОРЯНИН ІЗ СТАРОГО КРИМУ

Родина Супрунів

З мешканцем Старого Криму Олексієм Супруном я вирішив познайомитись відразу після опублікування його статті «Ні страху, ні совісті...» («КС» від 27.01.2012). Проблема полягала в одному — коли вдасться вирватися до Криму. На щастя, вдалося — причому, саме до Великодніх свят! Олексій Михайлович зустрів мене на трасі в районі Грушівки, оскільки я вирішив спочатку провідати знайомих учителів Грушівської середньої школи. Пан Супрун (до речі, у минулому він був моряком) також вирішив познайомитися з молододиректоркою Галиною Мустафаєвою. Їй вони з дружиною заочно симпатизували ще з 2009 року, після прочитання моєї статті «Грушевий рай серед засніжених гір». А коли знайомство відбулося і ми досхочу наговорилися про життя школи, Олексій Михайлович запросив мене до себе додому. Від обійстя колишнього моряка було зовсім близько до невеликої гірської річечки Чурук-Су. Якщо на північ від неї пролягла хвиляста рівнина аж до Присивашся, то південніше — суцільним масивом тягнулися вже справжні Кримські гори. На момент мого приїзду — прекрасні у своїй великодній весняності.

Гори — це також своєрідна стихія, хоча й не така, як море. На них відбиток вічності... Вибираючи місце для подальшого проживання після закінчення своїх морських походів, наш давній читач врахував не лише відстань до Судака і Феодосії, але і красу місцевих гір. Знаєте, я недаремно згадав про «морську» сторінку в його біографії. Олексій Супрун багато років ходив морями-океанами, тому на залізних воротах його «фазенди» присутній найтрадиційніший морський символ — якір. А ще металевий тризуб і дві шаблі. Останнє також непогано характеризує колишнього слобожанця (Олексій родом з Харківщини), у якого тільки і є українського за спиною, що рідномовна сільська початкова школа. Усі ж інші життєві університети — російською. Це мимоволі

викликало повагу до пенсіонера з національним стрижнем, на якому, вважайте, й тримається все українське життя Старого Криму. Ще коли ми чимчикували до його садиби, я помітив, що Олексія Михайловича дуже шанують кримські татари. З кожним із них він привітається, зупиниться на кілька хвилин, розпитає про справи. Спілкується українською, і його всі добре розуміють. Сам же Олексій Михайлович нерідко вживає кримськотатарські слова і фрази. Звідси такий високий рівень взаємної «інтеграції». Ще більше я був здивований, коли дізнався, що дружина його, росіянка, також розмовляє українською. Щоправда, ця «російскість» є лише паспортною, бо Людмила (Степаненко по батькові, а по матері Горбатюк) — сибірячка, нащадок

столипінських переселенців, народилася у Нововаршавському районі Омської області. Судячи з «екзотичності» географічних назв (Сибір є місцем не лише переселенців, але й засланих), там не було навіть «слобожанських» можливостей для вивчення української мови та культури. І все ж, тут, у Криму, подружжя Супрунів є справжнім еталоном української родини, яку можна ставити у приклад не лише кримчанам українського походження, але й мешканцям Одещини, Харківщини, Запорозжя, Донбасу... Майже оптимальна модель поведінки українця у тих регіонах, де вони не становлять більшості. Зі своїм українством Супруни не ховаються, навпаки про нього здала попереджає синьо-жовтий прапор на високій щоглі будинку.

«З ГЕОГРАФІЄЮ У МЕНЕ ПРОБЛЕМ НІКОЛИ НЕ БУЛО...»

Про свого чоловіка пані Людмила говорить так: «Я за Олексійчика вийшла заміж, бо він дуже хороша людина. Всіх любить, усім допоможе, за будь-яку роботу береться, усе встигає... Ось і цей наш дім зводиться практично сам. А головне, він так любить Україну, що живучи поруч з ним, не можеш бути іншою. Це саме він пробудив мої українські гени...»

Олексійчик — це він для дружини. Коли треба, може бути жорстким і неупустилим Олексієм Супруном. Я намагався розібратися — звідки ж оцей козацько-морський феномен? Адже такого посади в «чайку» — він і на турецьку галеру піде штурмом.

КРИМ - НАШ ДІМ

КРИМСЬКА ПЕРСПЕКТИВА У СВІТЛІ ДЕПОРТАЦІЇ

стор. 3

ОСТАННІЙ ШЛЯХ КОБЗАРЯ

Степан ЛИТВИН «ДІВЧАТА ШЕВЧЕНКА ВЕЗУТЬ»

стор. 6

ПОЕЗІЯ ВИСОКОЇ НАПРУГИ

«ТИ, УКРАЇНО, — ОТА СЕРЦЕВИНА, ЩО КОРИНЬ ТРИМА І ПІЛІА...»

стор. 8

Потім зрозумів: безсумнівне козацьке походження значною мірою було підкріплене ще й позицією рідного батька. Той був великим правдолюбом, а оскільки пройшов і Першу світову війну, і громадянську, то знав, почім фунт лиха, і активно, без страху боровся проти утисків більшовицької влади. Мабуть, такі, як він, організували на Богородувщині два селянських повстання у 1932 році — під час Голодомору. В інших селах району повстань не було.

Якось за чаєм я прохопився: мовляв, якщо вже ви так любите Україну, Олексію Михайловичу, то чому не кинули якір десь на Волині чи в Галичині? Адже на півострові таким, як ви, буває незатишно... Господар здивовано скинув бровами: «З географією у мене проблем ніколи не було. Знаю, що Крим — це Україна. То чому ж я на рідній землі повинен поводитися, як заєць? У мене настанови інші: там, де ми з дружиною, — там і є справжня Україна».

(Продовження на 4-й стор.)

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта"
"БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.
Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф» вул. Фрунзе, 47-б м. Київ, 04080

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
Генеральний директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1,
тел./факс (044) 498-23-63
Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnicтво@gmail.com

НАШ ОBOB'ЯЗОК — ПАМ'ЯТАТИ...

18 травня 2012 року на центральній площі Сімферополя відбувся мітинг, присвячений Дню пам'яті жертв депортації кримськотатарського народу.

У заході взяли участь народні депутати: голова Меджлису кримськотатарського народу Мустафа Джемільев, заступник Голови Верховної Ради України Микола Томенко, голова фракції «Наша Україна — Народна самооборона» Микола Мартиненко та член цієї фракції Олесь Доній, представники Ради міністрів та депутатського корпусу Верховної Ради автономії, ветерани національного руху, правозахисники, громадськість. Підтримати кримськотатарський народ прибули представники іноземних країн, у тому числі керівники кримськотатарських діаспор Туреччини і Румунії.

На початку заходу було виголошено молитву в пам'яті загиблих у період депортації, пролунали Державний гімн України та кримськотатарський національний гімн.

Постійний Представник Президента України Віктор Плакіда зачитав Звернення Президента України у зв'язку з 68-ми роковинами депортації кримських татар та осіб інших національностей з Криму та висловив від імені Представництва Президента України в АР Крим, Верховної Ради та Ради міністрів автономії співчуття

у зв'язку з траурною датою. Він підкреслив, що ми повинні пам'ятати уроки історії для того, щоб вони ніколи не повторилися. «Ми — єдиний український народ, у нас одна доля. Ми повинні зробити все на благо Криму, на благо України, щоб наш толерантний, гостинний і квітучий Крим покращувався на основі взаєморозуміння, довіри і злагоди».

Прес-служба Постійного Представника Президента України в АР Крим

Звернення Президента України Віктора Януковича у зв'язку з 68-ми роковинами депортації кримських татар та осіб інших національностей з Криму

Дорогі співвітчизники! Сьогодні ми вшановуємо пам'ять жертв депортації кримських татар та людей інших національностей з Криму.

68 років тому сотні тисяч кримських татар були насильно вивезені до малообжитих районів Сибіру, Уралу, Середньої Азії та десятиліттями утримувалися у місцях вигнання. Схожа доля протягом 1941-1944 років спіткала німців, болгар, вірмен, греків, італійців, представників інших етносів, що проживали в Криму. Багато з них не пережили перших років депортації, породжених тоталітарним режимом, через нелюдські умови існування, хвороби та нужду.

Незалежна Україна підтримала повернення переселен-

ців додому. І нині, незважаючи на економічні труднощі, наша держава вирішує життєво необхідні питання з обласування репатріантів та їхніх нащадків.

Переконаний, що лише спільними зусиллями, на основі взаємної довіри, співпраці та злагоди ми зможемо досягти успіху у справі розбудови нового Криму — багатого, толерантного й привабливого для українців та гостей з усього світу.

Вічна пам'ять загиблим. Глибока шана тим, хто витрима випробування долі. Наш обов'язок — пам'ятати про трагічні сторінки історії та розвивати Українську державу на принципах демократії і гуманізму, будувати країну, в якій життя людини, її права та свободи завжди будуть найвищою цінністю.

ВШАНОВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ЖЕРТВ ТОТАЛІТАРИЗМУ

19 травня у Національному історико-меморіальному заповіднику «Биківнянські могили» відбулися жалобні заходи з відзначення Дня пам'яті жертв політичних репресій.

У церемонії покладання квітів до Меморіалу (Пам'ятного Хреста) взяли участь радник Президента України — керівник Головного управління з гуманітарних і суспільно-політичних питань Ганна Герман, міністр культури Михайло Кулинняк, міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Анатолій Близнюк, голова Держмо-

лодьспорту Равіль Сафіуллін та голова Київської міської державної адміністрації Олександр Попов. Учасники церемонії вшанували пам'ять жертв політичних репресій хвилиною мовчання.

У третю неділю травня Україна вшанує пам'ять жертв масових політичних репресій, загиблих у сталінських концтаборах. Пам'ятні заходи, мітинги-реквієми, покладання вінків і квітів до пам'ятних знаків та місць поховання жертв політичних репресій відбулися в багатьох містах і селах України.

ПРАЦІВНИКИ КУЛЬТУРИ ПРОСЛАВЛЯЮТЬ УКРАЇНУ

Прем'єр-міністр Микола Азаров переконаний, що працівники культури прославляють Україну, а також сприяють утвердженню української державності.

Про це йдеться у його привітанні з нагоди Дня працівників культури та майстрів народного мистецтва, розміщеному на Урядовому порталі. «У цей день ми вітаємо

тих, хто своєю повсякденною працею прославляє Україну, зберігає та збагачує національне культурне надбання нашої Вітчизни. Упевнений, що ви і надалі слугуватимете активному утвердженню української державності, сприятимете збагаченню духовного життя нашого народу», — зазначив М. Азаров.

Він додав, що в Україні та за її межами знають і висо-

ко цінують досягнення професійних і аматорських колективів, майстрів народного мистецтва.

«Працівники культури гідно виконують своє призначення на просвітницькій культурній ниві. Завдяки вам українська культура не лише зберегла неocenні скарби, створені нашим народом, а й примножила їх у яскравих творчих програмах і проектах, діяльності тисяч осередків культури і мистецтва», — підсумував Прем'єр.

ПАРЛАМЕНТ УХВАЛИВ НИЗКУ ПОСТАНОВ ПРО ВІДЗНАЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИХ ДАТ

Верховна Рада ухвалила низку постанов про відзначення на державному рівні пам'ятних дат і ювілеїв.

Як повідомляють кореспонденти УКРІНФОРМУ, парламент ухвалив рішення про відзначення 175-річчя від дня народження автора Гімну України Павла Чубинського; 130-річчя з часу заснування Кіровоградського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені М. Кропивницького; 195-річчя від дня народження видатного художника Івана Айвазовського; 175-річчя від дня народження Івана Нечуя-Левицького; 150-річчя від дня написання Державного Гімну України; 140-річчя від дня народження Василя Кричевського; 125-річчя від дня народження Генріха Нейгауза; 100-річчя від дня народження Андрія Соби.

Документи містять низку рекомендацій, зокрема, уряду — утворити організаційні комітети з підготовки та проведення заходів щодо відзначення ювілеїв та пам'ятних дат на державному рівні, затвердити план заходів, вирішити питання щодо фінансового та матеріально-технічного забезпечення.

Державному комітету телебачення і радіомовлення доручено організувати показ тематичних телерадіопередач, присвячених ювілеям і датам, а Українському державному підприємству поштового зв'язку «Укрпошта» — видати серію відповідних поштових марок.

НА ТРІЦЦЮ ВІДПОЧИВАТИМЕМО ТРИ ДНІ

Жителі України відпочиватимуть на початку літа три дні, 2-4 червня, оскільки велике церковне свято Трійця доводиться на неділю, 3 червня.

Згідно із статтею 67 Кодексу законів про працю України, у разі, коли святковий день збігається з вихідним, то вихідний переноситься на наступний день після святкового.

День святої Трійці відзначають на 50-й день після Великодня, згадують зішестя Святого Духу на апостолів. У це свято прийнято прикрашати дома і храми зеленими гілочками, а також квітами.

МОРСЬКА ВОДА У КРИМУ — В НОРМІ

Морська вода в Криму відповідає всім санітарним нормам. Про це заявив головний державний санітарний лікар Криму Наталія Пеньковська, передає кореспондент УКРІНФОРМУ із посиланням на прес-службу Міністерства курортів і туризму АРК.

«Зараз усі пляжі активно готуються до сезону. За тиждень нами досліджено 76 проб морської води по всьому узбережжю Криму. Ніде відхилень від норми не було. Вся вода відповідає нормам», — зазначила Н. Пеньковська.

За її словами, перевірку санітарного стану пляжів передбачається проводити щотижня. Водночас, головний санітарний лікар уточнила, що показники якості морської води можуть погіршуватися з об'єктивних причин, наприклад, після шторму. У Криму — 558 пляжів. Із них 82 — лікувальних, 191 — оздоровчих, 66 — дитячих і 219 — пляжі загального користування.

ЗАКОН ОДИН ДЛЯ ВСІХ

КРИМСЬКОГО ЧИНОВНИКА СУД ЗАСУДИВ ДО ВОСЬМИ РОКІВ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Всім відомо, що законність є одним із принципів побудови демократичного суспільства та правової держави. Закон живе і діє лише тоді, коли він виконується, він обов'язковий для всіх, його повинні дотримуватися всі без винятку, незалежно від становища, чину та рангу.

Яскравим прикладом, що свідчить про наявність єдиного для всіх закону, стало рішення міського суду одного з південнобережних міст Криму щодо экс-голови фонду комунального майна міськради, депутата, державного службовця IV категорії II рангу.

Нагадаємо, події відбулися в січні цього року. До виконуючого обов'язки голови фонду комунального майна міськради звернувся представник одного із товариств з обмеженою відповідальністю з пропозицією про співпрацю. Йшлося про реконструкцію домоволодіння з добувою мансардного поверху загальною площею одна тисяча квадратних метрів у центрі курортного міста півострова. Заповязатливий депутат, вирішивши «заробити» велику суму грошей, зажадав за позитивне вирішення питання 240 тисяч гривень.

Як розповів начальник УДСБЗ ГУМВС України в Автономній Республіці Крим полковник міліції Едуард Онацький, підприємець негайно повідомив про пропозицію чиновника в правоохоронні органи. Завдяки оперативному втручанню працівників міліції, депутат був затриманий на місці злочину. Стосовно нього Прокуратурою Автономної Республіки Крим було порушено кримінальну справу за ч. 4 ст. 368 Кримінального кодексу України (одержання хабара в особливо великому розмірі або службовою особою, яка займає особливе відповідальне становище). До судового засідання обвинувачуваний перебував під арештом.

Служителі Феміди — справедливі: суд першої інстанції засудив чиновника-хабарника до восьми років позбавлення волі, з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих та адміністративно-господарських функцій на підприємствах усіх форм власності строком на два роки, з конфіскацією частини особистого майна.

Дар'я ШЕРБАКОВА
(Сектор зв'язків з громадськістю
ГУМВС України в АР Крим)

ТИМ ЧАСОМ...

МЕР ПОГОРІВ НА ХАБАРІ В КРИМУ

Правоохоронці затримали голову Кіровоградської селищної ради та депутата при одержанні тисяч доларів хабара за можливість здійснювати виносну торгівлю в селищі. Прокуратура Криму порушила кримінальну справу, повідомила прес-служба наглядного відомства. Дії мера та депутата кваліфіковані за частиною 3 статті 368 КК України (одержання хабара). Проводиться слідство.

КРИМСЬКА ПЕРСПЕКТИВА У СВІТЛІ ДЕПОРТАЦІЇ

19 травня піонерія відзначала своє 90-річчя. В парку, біля пам'ятника першому секретареві обкому компартії Криму Миколі Кириченку червоногалстучних дітей знайомили з традиціями, згідно з якими діяли їхні старші товариші. А у той же час, в кафе «Марандо», майже поруч лунали палкі промови колишніх політ'язнів, дисидентів і правозахисників, у яких ті вимагали заборонити компартію, влаштувати над нею суд, аби назавжди позбавити прихильників комуністичної ідеології права голосу.

Ось думка Володимира Буковського (США):

— Трагедія в тому, що не було Нюрнберзького процесу над системою. Подумайте, чи міг би депутат Бундестагу публічно запечити Голокост? Ні, бо це не підлягає обговоренню. В цьому питанні вже поставлено крапку.

А ось головний комуніст України Петро Симоненко, на думку присутніх, перейшов усі межі. Напередодні 68-ї річниці з дня депортації кримськотатарського народу, перед підготовленням проекту закону, підготовленого головою Меджлісу кримськотатарського народу М. Джемільєвим, головою фракції комуністів звинуватив кримських татар у зраді, підкресливши, що їхнє вигнання було єдиною можливістю... врятувати цих людей від самосуду земляків.

Хизуючись принциповістю і відвертістю головного комуніста, «Рабочая газета» частково цитує його виступ: «Іменно предатели из числа крымских татар способствовали тому, чтобы были сданы и преданы все закладки для организации партизанского движения в Крыму, именно они охраняли концентрационные лагеря в Крыму, где погибли сотни тысяч солдат и невинных граждан. Именно они вспарывали животы беременным женщинам, о чем были даны показания на всех судах, где фашистские прислужники осуждали за свои злодеяния и преступления».

Використавши старе ідеологічне кліше, лідер комуністів фактично зірвав струп на рані, що її довгі роки гоїло багато людей доброї волі, усвідомлюючи, яку надзвичайну ціну заплатив народ за інтернаціональний загін колабораціоністів, а ймовірніше, просто ставши жертвою якогось

іншого задуму, що передбачав, зокрема, і масове переселення українців.

Та Петро Симоненко мимохить знову спробував наліпити ярлик, який пік душі не одному поколінню, і це — у скорботні травневі дні, що стали трагедією практично для кожної кримськотатарської родини.

На траурному мітингу 18 травня з цього приводу було ухвалено окрему резолюцію із закликом до керівництва розвинених держав відмовити у в'їзді на їхні терени як Симоненкові, так і членам його фракції у парламенті. На площі лунало: «Ганьба Симоненкові!» Пристрасті не вщухали і наступного дня на прес-конференції.

Олесь Шевченко, наприклад, вважає, що випадок Симоненка спрямований проти кожного громадянина України. І це не тільки наступ на суспільство комуністів, але й прояв кремлівської диктатури.

Євген Сверстюк зауважив, що навіть видаливши Симоненка із парламенту, проблеми спекатися неможливо, бо нове суспільство в Україні будеється еволюційним шляхом, і «комунізм сидить в кожному із нас».

А Мирослав Маринюк звинуватив у зраді, підкресливши, що їхнє вигнання було єдиною можливістю... врятувати цих людей від самосуду земляків.

Хизуючись принциповістю і відвертістю головного комуніста, «Рабочая газета» частково цитує його виступ: «Іменно предатели из числа крымских татар способствовали тому, чтобы были сданы и преданы все закладки для организации партизанского движения в Крыму, именно они охраняли концентрационные лагеря в Крыму, где погибли сотни тысяч солдат и невинных граждан. Именно они вспарывали животы беременным женщинам, о чем были даны показания на всех судах, где фашистские прислужники осуждали за свои злодеяния и преступления».

Використавши старе ідеологічне кліше, лідер комуністів фактично зірвав струп на рані, що її довгі роки гоїло багато людей доброї волі, усвідомлюючи, яку надзвичайну ціну заплатив народ за інтернаціональний загін колабораціоністів, а ймовірніше, просто ставши жертвою якогось

звернено перше журналістське запитання стосовно її емоційної реакції на мітинг, де Людмила Михайлівна звернулася до молоді із закликом брати приклад зі своїх героїчних батьків та дідів, голови Меджлісу Мустафи Джемільєва. Гостя з Москви пояснила, що її розчулила не велелюдність мітингу, а те, що на ньому було стільки молоді, яка пам'ятає і шанує старших і готова продовжити їхню справу.

Раз у раз увага присутніх перемикалася на ситуацію в Росії, де, власне, і був раніше центр правозахисної діяльності. Останні президентські вибори сколихнули там громадське життя, яке наштотувалося на опір тоталітаризму. Та попри те, що деякі західні політики готові ставити сьогодні Україну в один ряд з Білоруссю, стан демократії у нас таки значно краший, ніж у сусіда. Про це говорили О. Подрабінек (Росія), П. Хлебович (Польща). На цьому наголошував і внук відомого московського правозахисника Олексія Костерина Олексій Смирнов під час траурного мітингу: «Вас не розганяють, а нас б'ють».

Але «московський слід» помічено і в Україні: Мустафа Джемільєв навіть навів конкретні приклади і прізвища людей, які мали на меті «усунути керівництво Меджлісу і прилаштувати туди людей з проросійськими настроями»...

Про можливу роль міжнародних організацій у вирішенні проблем кримських татар говорив професор університету політології з Вашингтона Петер Реддавей, який у 1969 році, мешкаючи тоді в Англії, першим розповів у пресі світовій спільноті про долю, що спіткала кримських татар. Він схвалив ідею проведення міжнародного форуму з приводу поновлення прав корінного народу Криму, учасники якого мають мобілізувати у себе в країні різноманітні організації, які б впливали на уряди України і Криму.

Про те ж саме говорив під час мітингу і заступник голови Меджлісу Рефат Чубаров, щоправда, бажаний тиск на українську владу називаючи «допомогою» їй прийняти правильне рішення щодо подолання наслідків геноциду.

Чесно кажучи, було трохи прикро, що держава, у якій ми всі живемо, стала об'єктом постійного стороннього втручання: сьо-

годні увесь світ «допомагає» Президентові відпустити на волю Юлію Тимошенко, яка, поміж нами, дівчатами, зовсім не є білою і пухнастою, завтра Україну буде занесено ще до одного чорного списку. Втім, не думаю, що це вирішить проблему кримських татар, які прагнуть мати свою національну автономію і бажання яких заслуговує на повагу. І навіть справа не в тім, що силою колодязь копати — води не пити. Річ у тому, що на території цієї автономії проживатиме 87% представників інших національностей, яких, сподіваюся, ніхто не буде депортовувати. Проте якщо старше покоління довело своєю миролюбністю і толерантністю, що з ним можна порозумітися, то серед молодших чимало таких, хто не став носіями тих традицій, які згуртували навколо кримськотатарського питання правозахисників зі всього світу (тільки на нинішній прес-конференції були присутніми люди із США, Англії, Польщі, Естонії, Росії та інших країн).

Представницею таких тенденцій стала одна із журналісток. Вона заявила, що кримські татари, перебуваючи в органах влади, змушені служити інтересам її, влади, а не національним, працювати на державу, і що вона не розуміє, чому це кримські татари мають інтегруватися в суспільство, і взагалі, чи не краще відособитися? Свій виступ жінка спрямувала перш за все до гостей з України.

І хоч ті заповнили, що розуміють її біль і підтримують народні устремління, та ось така позиція постійно ображених, кому всі навкруги винні, навряд чи буде добре сприйнята співгромадянами інших національностей, які, зрештою, теж потерпають сьогодні від матеріальної скрути та соціальної несправедливості.

На це Мустафа Джемільєв зауважив:

— Відстоюючи свої права, треба поважати і права інших людей, допомагати одне одному.

Подібна думка була озвучена раніше Олексієм Смирновим:

— Андрій Дмитрович Сахаров колись говорив, що роз'єднаність людства загрожує йому загибеллю. Важливо, щоб кримські татари говорили не тільки про свої власні проблеми.

А керівник конгресу національних меншин України Йосип Зіс-

сельс висловився так:

— Ми підтримуємо ваші ідеї, але створення національної автономії, але зробити благополучною лише одну частину території України неможливо.

Одну частину та ще й тільки для одного народу, бо він остаточно образиться і відособиться? Ні, шановні, хоч не всі в Криму християни, але ми несемо спільний хрест. Ми, українці Криму, у яких був свій геноцид під назвою голодомор, усі ці роки підтримували наших кримськотатарських братів і будемо робити це й надалі.

Але хотілося б, щоб і вони «в сім'ї вільній, новій» не забули про нашу солідарну позицію, як не забули і про інших кримчан, доки зашорених комуністичною пропагандою. Бо коли на дереві засохне хоча б одна гілка, слід чекати, що така доля невдовзі спіткає і все дерево. І ніяка міжнародна спільнота не здолає спротиву переважної більшості місцевого населення, якщо те бачитиме у відновленні прав кримськотатарського народу загрозу своїм життєво важливим інтересам. Воно, звичайно, можна сказати: «Чемодан — вокзал — Россия», але це — не правовий і не конструктивний шлях, і ті, хто реально зазнав, що таке життя на чужині, ніколи не дозволяють собі подібного.

Тому, як і учасники прес-конференції, бачу кримськотатарську спільноту флагманом серед народів України у боротьбі за права людини, бачу її провідною верствою населення Криму, що подає приклад того, як жити у мирі і злагоді з усіма народами, не протиставляючи свої інтереси інтересам інших, бачу національну кримську автономію, де немає старших і менших, а створено лише належні умови для розвитку і подальшого зміцнення кримськотатарської нації, що є складовою єдиного українського народу.

Бачу на подібних нинішньому заходах не лише представників майже одних кримськотатарських ЗМІ, але й інших, що мають велику читачку і глядацьку аудиторію, які спрямовують думку громадськості у потрібне русло — на протипагу тим ЗМІ, що сповідують прокомуністичну і проімперську політику, і які, до речі, не дрімають.

(Закінчення на 14-й стор.)

НА ЗДОБУТТЯ ПРЕМІЇ ІМЕНІ В'ЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА

«СПОВІДЬ» ВІКТОРА ЖАДЬКА

Якось так сталося, що Віктор Жадька читачі більше знають як ученого, письменника, на рахунок якого чимало наукових посібників та монографій, художніх і документальних романів, довідників, енциклопедій. Але чомусь мало публікацій про те, що Віктор Олександрович у першу чергу — член Національної спілки журналістів з 1976 року, за плечима якого сотні публікацій у журналах та газетах, що він — володар Спільчанського знаку «Золоте перо» й очолює кафедру журналістики при Національному педагогічному університеті імені М. Драгоманова. Що перша «серйозна» його публіцистична кни-

ка, яку редагував Шевченківський лауреат за публіцистику Степан Колесник у видавництві «Молодь», була «Передай вогонь синам», — це нариси про Героя Соціалістичної праці з Миколаївщини Володимира Крамаренка. А потім — «А степ як море», «Маньківщина. Не забуваймо рідного порога», але найбільш важливе для нього публіцистичне видання — це «Сповідь розп'ятої душі». Як пише автор, не написати цю книжку він не міг — читач має знати правду про те, як створювалася універсальна енциклопедія «Черкащина», про пережите й бачене у 800 селах і містечках області, які відвідав Жадько, збираючи матеріали та фотографуючи.

вдалі, що єдині в Європі за тисячу років не спромоглися створити своєї стабільної держави? Ніби що земля хтось в карти програв, бо весь час на ній кров, трагедії, народ ніяк не може скинути то одних, то других, то третіх». Гірко було почути, що нас намагаються підвести під політичну формулу: «Країна, що не відбулася». Шкода, що ніхто з наших політиків і людей при владі не думає про перспективу, намагаються використати щастя, яке впало на голову у вигляді портфеля міністра, аби гарячково вирішити власні зиски і проблеми родичів.

Під час Другої світової війни фашисти вивозили з Черкащини чорнозем, корів, зерно... Та як не дивно, можливо, владні українці теж поведуться, як окупанти. Це, може, найтрагічніше — вони не відчувують Україну як свою Батьківщину, місце, де житимуть їхні діти, онуки. У них менталітет загарбників: прийшли, пограбували, побудували вілли. Їхні діти й родичі — вже там, за кордоном, і вони там опиняться. Щоправда, тішить, що за деякий час будуть там, де всі ми будемо... Як тут не згадати В'ячеслава Чорновола, який закликав нас «...урятувати те, що так тяжко здобувалося, — українську державність. Зберегти те, що є найціннішим для кожної людини, — гідність і самоповагу, чесність і мужність бути чесним. Перед собою. Перед співвітчизниками. Перед Україною».

Такого патріотичного, справедливого журналістського твору про сьогоднішні проблеми я давно не читав, написано спонукає до роздумів, а значить, не залишає байдужим. Автор з відвертою прямою мовою і чесністю торкається всіх проблем, які хвилюють кожного українця. «Сповідь» треба читати наодинці й з олівцем у руці...

Борис ТКАЧЕНКО,
письменник

Лебедин, Сумська область

ОГОЛОШЕНО КОНКУРС ПУБЛІЦИСТИКИ

Державний комітет телебачення та радіомовлення оголошує черговий прийом з 1 червня до 10 серпня 2012 року творів на здобуття премії імені В'ячеслава Чорновола за кращу публіцистичну роботу у галузі журналістики.

До дня народження видатного громадського та політичного діяча В'ячеслава Чорновола — 24 грудня, починаючи з 2004 року, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 979 «Про премію імені В'ячеслава Чорновола за кращу публіцистичну роботу у галузі журналістики» (зі змінами) щорічно присуджується премія його імені у розмірі 5 тис. гривень за рахунок коштів, передбачених на ці цілі у державному бюджеті Державному комітету телебачення і радіомовлення України.

На здобуття премії приймаються нові оригінальні публіцистичні твори у галузі журналістики, що сприяють утворенню історичної пам'яті народу, його національної свідомості та самобутності, спрямовані на державотворення і демократизацію українського суспільства. Твори мають бути опубліковані (оприлюднені) у завершеному вигляді протягом останніх трьох років, але не пізніше, як за півроку до їх висунення на здобуття премії. За рішенням Комітету книги до розгляду не приймаються.

Можуть бути висунуті роботи окремих осіб і творчих колективів у складі не більше 5 осіб.

На розгляд Комітету подаються:

- клопотання про призначення премії з короткою характеристикою публікації (твору) та його автора (авторів);

- примірник публікації (твору) на матеріальному носіїві з підтвердженням його оприлюднення (примірники друкованих засобів масової інформації, телепередачі та радіопрограми на компакт-дискі у форматі DVD): назва ЗМІ, номер, дата виходу у світ із зазначенням району, міста, області тощо;

- копія паспорта, у разі висунення на здобуття премії колективу — копії паспортів кожного члена колективу.

Адреса: 01001, м. Київ, вул. Прорізна, 2, Державний комітет телебачення і радіомовлення України, тел./факс (044) 278-86-96.

З положенням про премію імені В'ячеслава Чорновола за кращу публіцистичну роботу в галузі журналістики, затвердженим наказом Державного комітету телебачення і радіомовлення України від 12 вересня 2003 р. № 225/556 (зі змінами), можна ознайомитися на сайті Держкомтелерадіо України в рубриці «Виставки, конкурси, премії», підрозділ «Премії».

А. Л. МУРАХОВСЬКИЙ,
перший заступник
голови Держком-
телерадіо України

тинок» убиває чудову природу. Улюблена Поетова Канівщина та й усе Центральне Придніпров'я втрачають романтичну красу і традиційні образи — їх нещадно грабує і нищить дика капіталізація, загальний безлад і фактичне безвладдя. Одним із небачених вірних вартових, які бережуть для нащадків природу Шевченківського краю, був і залишається державний Канівський природний заповідник, який оточує Тарасову гору (до речі, зверніть увагу: «заповіт» і «заповідник» — слова спільнокореневі!).

Ось тільки лихо — маленький він, цей заповідник, як Національна святиня, усього якихось дві тисячі гектарів. Тому, щоб зберегти змалювану Кобзарем середньодніпровську природу, фахівці неодноразово пропонували розширити заповідник і підвищити його статус до біосферного. Тоді зручно буде поєднувати охорону природної та культурної спадщини з туризмом і традиційною господарською діяльністю.

Боєм пройнята Жадькова сповідь про долю молоді, особливо сільської. «Боюсь, — пише автор, — що теперішнє молоде покоління майже втрачене». Зрозійщене у своїй більшості, уражене вірусом хамства, розбещене кримінальною атмосферою торгу, воно з головою поринуло у перегоні-пошуку лег-

кого заробітку і навряд чи здатне сьогодні до буденної подвижницької праці в ім'я розбудови незалежної держави. Треба час для прозріння, свідомого аналізу помилок...

Ще більше шкода хлопців та дівчат, особливо сільських, які страждають від безробіття, закритих будинків культури і бібліотек, підприємств. Виростає у нас молодь без душі, без християнського сумління в серці, хоч церкви й відроджуються. Порівняймо: раніше безвусі парубки записувалися в січові стрільці, в оунівці, упівці, в лави армії на захист Батьківщини, свідомо йшли на смерть за волю України. Якщо юнака не взяли в солдати — над ним насміхалося село, а дівчата обходили десятою дорогою. То була крилата молодь! Нинішній двадцятирічний юнак — безкрилий. Його мало обходить (коли не брати до уваги виступи окремих студентів, зокрема київських, під час голодування на колишній площі Жовтневої революції, тепер Майдан Незалежності) доля України, її державність, відродження нації. У всякому разі він для того майже нічого не робить. Юнак чи дівчина і не приховують, що ненавидять політику, старше покоління, власних батьків за те, що не створили для них умов, у яких нині розкошують їхні зарубіжні ровесники та біснувата «золота молодь». І ки-

нувся юнець усіма правдами та неправдами наздоганяти сучасних мільйонерів, які «заробили» на горі своїх же українців-трударів, перелишювати на їхню моду батькові штани. Йому куди більше до душі притягти контрабандою «з-за горба» торбу жуйки, «прокрутити комерцію» з сумнівним контрабандним товаром, спекулювати вигідно, заробивши кілька «зелених», аби було за що купити «випивону» чи найняти легковажну дівку. Що святого у того юнака і у тої дівулі? «Що вони можуть дати нації, яких дітей виховують на тому моральному і матеріальному бараклі?» — запитує у нас з вами та влади автор «Сповіді».

Об'єктивна для України думка Жадька про долю творчих людей. У частини українців склалася думка, перекопаний автор «Сповіді», що журналіст і письменник має жити в діжці Діогена, його мають постійно переслідувати, обов'язково кидати до в'язниці, йому можна брехати, заравтати з ним, як з песиком чи котиком, а потім стусонити ногою. І, боронь Боже, мати йому машину чи дачу — тоді він уже не великомученик, а такий, як усі. Насправді, він — журналіст, хоч і творча особистість, але хоче жити, як усі, — в пристойній квартирі, повноцінно харчуватися, мати дачу для душевного збагачення, спокою та роздумів над буттям, мати повагу як від земляків, так і від суспільства. Чому ж так не любимо або байдуже ставимося до тих, хто пише історію сучасності?! Відомий журналіст чи письменник традиційно вважається пророком, але слово його не осмислюється до глибини. Умовно кажучи, читачів того ж Маланюка чи раннього Тичини, чи Стуса в нас значно менше, ніж фанів чергового «культурного» письменника чи обценної лексики. А чому — треба крепко задуматися?

Сьогодні в Україні чимало проблем, які автор «Сповіді» детально описує й запитує: «Дивись на все, що робиться, і замислюєшся: не вже ми такі невмілі й не-

ВИЙШЛА КНИГА ПРО УКРАЇНЦІВ ХОЛМЩИНИ Й ПІДЛЯШШЯ

Юрій Макар, Михайло Горний, Віталій Макар, Анатолій Салюк. «Від депортації до депортації. Суспільно-політичне життя холмсько-підляських українців (1915-1947). Дослідження. Спогади. Документи». Т. 1, Дослідження (Чернівці: Букрек), 2011, 880 с., чорно-білі та кольорові ілюстрації.

Авторський колектив у складі чотирьох дослідників на базі зібраних в архівах України, Польщі та Канади матеріалів, із залученням опублікованих документів і значної кількості наукових опрацювань, виклав своє бачення долі українців Холмщини та Південного Підляшшя від їх вивезення углиб Росії під час Першої світової війни, їхніх переживань у складі міжвоєнної Польщі, під час Другої світової війни, евакуації (депортації) на підставі угоди від 9 верес-

ня 1944 р. до УРСР і ганебної акції «Вісла» — депортації в кордонах повоєнної Польщі 1947 р.

Дослідницький матеріал у першому томі викладений у 12 розділах. Титульна сторінка та її зворот, зміст, передмова, вступ і післямова подані п'ятьма мовами — українською, польською, російською, англійською та німецькою. Том споряджений списком скорочень та індексами — іменним і географічним.

Книга містить такі розділи:

1. Перша світова війна і біженство до Росії;
2. Проблема державної приналежності Холмщини і Підляшшя по Першій світовій війні;
3. У складі відновленої Польщі;
4. Матеріально-побутове становище і культурно-освітнє життя

- українців краю;
5. Руїна православ'я як засіб денационалізації;
6. Друга світова війна: сподівання українців та реалії життя;
7. Українсько-польське протистояння на тлі політики німецької окупаційної влади;
8. До остаточного спольщення краю;
9. Політико-правові засади вирішення українського питання;
10. Процес виселення українців з їхніх прадавніх земель;
11. Адаптація холмсько-підляських українців до нових умов життя в Україні;
12. Остаточна ліквідація української спільноти на Холмщині та Підляшші.

Детальніша інформація на веб-сайті www.cius.ca

22 ТРАВНЯ — ДЕНЬ ПЕРЕПОХОВАННЯ ПРАХУ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА НА ЧЕРНЕЧІЙ ГОРІ

ОСТАННІЙ ШЛЯХ КОБЗАРЯ

(Зі статті З. П. Тарахан-Берези, заступника директора з наукової роботи Канівського державного музею-заповідника Т. Г. Шевченка)

Уже сам факт поховання поета в Каневі свідчить насамперед про велику мужність народу, який зумів у той похмурий час здійснити волю поета і через усю Росію перевезти його домовину на заповітну землю. Цей акт став однією з найінтернаціональніших подій у тогочасному суспільстві.

Довгий незвичайний шлях простилася перед жалібним почетом від Смоленського цвинтаря у Петербурзі через Росію, Білорусію, Україну до маленького мальовничого містечка над Дніпром, з яким були пов'язані останні мрії і сподівання поета. Назустріч Шевченковій домовині виходили люди різних національностей. Цей жалібний хід був величним, ніколи досі не баченим, тому й лишився назавжди у пам'яті народній, в його думках, піснях, легендах, переказах та спогадах. Увесь слов'янський світ мав можливість сказати своє слово над Шевченковою домовиною не лише українською, а й російською, білоруською, польською, сербською мовами... І у всіх промовах «слышалась глубокая скорбь о смерти великого поэта, соединившая в эту минуту все национальности во имя великого искусства, бессмертного дара небес — поэзии» (М. Чернишов. «Русский инвалид», 1861).

У скорботній зажурі народ зустрічав поета на канівському березі, щоб провести його до Успенського собору, а звідти — до Чернечої гори, яка стала місцем його вічного спочинку. Дорога понад Дніпром була залита весняними водами. Здавалося, що в такому випадку краще було б поховати поета на канівській горі біля Успенського собору, як пропонував троюрідний брат поета, його свояк і приятель Варфоломій Шевченко. Однак народ не порушив волі поета і знайшов шлях до вічної поетової оселі канівськими горами, ярами, лісами. День похорону Тараса Шевченка лишився незабутнім у пам'яті людей. 10 (22) травня 1861 року о третій годині дня поплудні Шевченкову домовину бережно винесли з Успенського собору, «поставили на козацький віз, накрили червоною китайкою, а замість волів впрягся люд хрещений, і повезли, як слід, діти свого батька, повернувшого з далекого краю до свого дому», свідчив Григорій Миколайович Честахівський, вірний друг поета (листи Честахівського, «Киевская старина», 1898), якому завжди будуть вдячні люди за здійснення Шевченкового «Заповіту».

Спершу везли Шевченкову домовину чоловіки. Однак за давнім українським народним звичаєм неодруженого чоловіка повинні проводити в останню путь дівчата. Не відступили від цього

давнього поетичного звичаю і канівські дівчата. У барвистому національному вбранні вони незабаром оточили козацький віз із Шевченковою домовиною, вкритою червоною китайкою. (Китайка нині зберігається у Канівському музеї Т. Г. Шевченка). Про це з хвилюванням незабаром писав Честахівський з Канева петербургським приятелям: «Дивлюсь, як макова нива зацвіла коло Кобзареві домовини, а сама домовина, як найбільша маківка, красується посеред великої ниви...»

Канівські дівчата вже до самої Чернечої гори нікому не віддавали Шевченкової домовини. Ламали гіллячки з дерев і устеляли ними та весняними квітами шлях. На згадку про цей незабутній день кожній з них було вручено по шматочку стрічки, а руки пов'язано чорними хустинами або ж косинками...

Степан ЛИТВИН

ДІВЧАТА ШЕВЧЕНКА ВЕЗУТЬ

По кому жалоба і дзвони,
І хід всемирський до гори?
На кому китайка червона,
Заслуга козацька, горить!

За ким затужили райни
І верби роняють сльозу?
Найкращого сина України
Дівчата ховати везуть.
Везуть запальні канівчанки.

Ненависть кипить
до вельмож.
І дві молодих молдаванки
Впряглися у повіз також.

Біднячки, позавтра —
батрачки,
Що взимку їм нічого взуть.
Журні наймички та кріпачки
Невольника-батька везуть.

На них вишиванки святочні,
На них оксамит і атлас.
Позаздрить, пани і святоші:
Отак не ховатимуть вас.

Ні хати не мав, ні родини...
Сирітська і страдницька путь.
Співши сироти України
Сирітки ховати везуть.

Везуть його шляхом
Великим,
Козацьким, Старим,
Стовповим,

Що вічно сміявся над лихом,
Розбитий робився живим.

Дорогою туги крутою,
Де вічність і муки зорять,
На гору, що стане святою,

Навіки везуть Кобзаря.
Минули хатки Костюківки...
Он Гатки...
Он Верхні Грушки...
Мов квіти, дівочі голівки,
І шлях застеляють квітки.

Де долі губили й підкови,
Де мчала козацька могуть,
До Кішки, до Шаха

й Підкови
Козацького брата везуть.

Везуть стороною журною,
Печалиться ліс навкруги,
І сонце пливе за труною,
І стогнуть Дніпра береги.

Спливала вода за водою,
Неволі й неволі вода.
Спливала біда за бідою...
Спливла і тевтонська орда.

Цілялись в поета «пантери».
Хрестати, мов смерть, літаки.
Цурались глухі, мов тетері,
Цурались його землячки.

Та слава його — богоданна,
Та слово його не схитнуть...
Із ярмарку, з площі Богдана

Дівчата Шевченка везуть.
Барвистим бульваром Тараса
Дзвонить Кобзарева яса —
Не фальші минуша

прикраса,
А вічної правди краса.

Чи іншого мати народить,
Щоб пісню лг на вуста.
Не слави шукав у народі —
Народові славою став!

Ввійшли ми
в оновлення фазу.

Незмінна Шевченкова суть.
У сакло, у юрту, у фанзу
Шевченка дівчата везуть.

До правди він кличе усюди,
У космосі він і в землі.
Говорить: «Поборете, люди!
Лиш будьте людьми

на Землі!»

І недругам серце торкає,
І тим, що в печери повзуть,
Де в море загибель стікає,

Де мамина мова зникає,
Туди, де людині смеркає,
Дівчата Шевченка везуть.

Іван ДРАЧ

ДО ШЕВЧЕНКА

З Богданом Хмельницьким він весь час був на позвах. Хіба що з самим Господом Богом він був у таких стосунках — то схилився покірно, то войовничо-еретичний лоб свій наставляв супроти: «А до того я не знаю Бога», «А ти, Всевидашее Око, не дуже бачиш ти глибоко...» Як і в іншому сенсі — «Якби то ти, Богдане п'яний», але разом з тим «Батька Богдана могила мріє»...

Євген Маланюк, намагаючись об'єктивно висвітлити постать Шевченка, яка не давалася в руки, збирав свідчення про поета не стільки прихильні, скільки чужі і позбавлені хохлацького сентименту. Так він посилається на враження Якова Полонського, який був подивований, що «...Шевченко зовсім не робив вражіння людини, прибитої долею: він поводився просто і вільно, і ніколи не ніяковів, як то буває в осіб, фортуною покривджених і тому опанованих бісом постійної амбітної гризоти. Кажуть, що хитрість — характеристична риса малоросіяна; Шевченко в такому разі був би різким винятком з загального типу, бо він був людиною у вищій мірі нелукавою, загальноодвертою й навіть безстрашною в тим сенсі, що його непоміркована мова частогусто змушувала інших тремтіти за нього, або затулювати вуха й втікати... Він жив стремлінням і тим козацьким духом, що був його душею... Відвідуючи Шевченка, я довідався з його розмов, що він не любить нашого Пушкіна, і не тому, що вважав його за плохого поета, лише просто тому, що Пушкін був автором поеми «Полтава»: Шевченко дивився на Кочубея шонайменше як на донощика... Даремно я переконував Шевченка, що — зі своєї точки погляду — Пушкін мав рацію...», та Шевченко тим сильніше ляв Пушкіна, чим палкіш я його боронив...
Шевченко був не з тих, що легко мирилися з інакодумцями, надто,

коли предмет тих думок чи дискусії була його батьківщина»...

За Бога і проти Бога, за Богдана і проти Богдана, за Пушкіна і проти Пушкіна — але всюди і над усім торувала Україна, яку він вів і веде до визволення. Обкиданий болотом, і часто патріотичним, він йде крізь історію і веде нас за собою.

Герой роману Миколи Хвильового «Вальдшнепи», в якому дехто влізнає і самого автора, виголошує таке звинувачення:

«...Саме Шевченко кастрував нашу інтелігенцію. Хіба це не він виховав цього дурноголового раба-просвітлянина, що ім'я йому леґіон. Хіба це не Шевченко, — цей, можливо, непоганий поет і на подив малокультурна і безвольна людина, — хіба це не він навчив нас писати вірші, сентиментальничати «по-катериничи», бунтувати «по-гайдамацькому», безглуздо та безцінно, й дивитись на світ і будівництво його крізь призму підсолонженого страшними фразами пасаєзму? Хіба це не він, цей кріпак, навчав нас лаяти пана, як то кажуть, за очі й пити з ним горілку та хохлюштувати? Саме цей іконописний «батько Тарас» затримав культурний розвиток нашої нації і не дав їй своєчасно оформитися в державну одиницю. Дурачки думають, що коли б не було Шевченка, то не було б і України, а от я гадаю, що на чорта вона й здалася така, якою її бачимо аж досі, ...з своїми ідіотськими українізаціями»...

Коли Мойсей виводив свій народ з єгипетського полону серед самуму палючої пустелі, чи він чув більш ліх звинувачення на свою адресу? — Докори кидали інші провідники, далеко не бездарні і далеко не безчесні. Євген Маланюк, який вже десять літ сидів за межами краю і був трохи далі від ГПУ, ніж Микола Хвильовий, констатував: «...крізь дешо вульгарний тон наведеної цитати дихає та мука і той

відчай, що так характеризують напівзадушене українське життя в сучасній совєцькій імперії. Так. Іменно відчай, іменно розпука могли подиктувати цю тираду, бо перечитавши її уважно, приходиш до висновку, що твердження її стоєть зовсім не до Шевченка, що адреса, на яку спрямовано ці страшні обвинувачення, зовсім невластива, що, нарешті, ім'я Шевченка тут притягнуто тільки як чисто літературний, стилізаційний засіб. Ба, що більше: що єдиним ліком, єдиним рятунком проти всіх Хвильовим так гостро окреслених національних хвороб наших є саме вогняна, вулканічна, страшна в своїм національній демонізмі поезія Шевченка — і до цього часу тільки вона одна і ніяка інша!»

Так свого часу Леся Українка та Іван Франко сперечалися про народовольців Желязова і Кибальчича та їхню роль в українському визволенні. Так найвидатніші голоси з материкової України та української діаспори схрестили свої аргументи — іскри долетіли до нас: Червоний Хвильовий і Жовто-блакитний Маланюк на початку століття (це було у 1927 році) були як два Івани, напропорочені «Великим льохом», коли перша «українська» ворона апокаліптично вішувала:

*Сю ніч будуть в Україні
Родитись близнята.
Один буде, як той Гонта, —
Катів катувати;
Другий буде (оце вже наші!)
Катам помагати —
Що близнята народились;
А навісна мати
Регочеться, що Іванами
Обох будуть звати!*

Коли Іван іде на Івана, коли Русь іде на Русь чи то в ідеологічному, чи то в конфесійному сенсі, коли на полі битви під галицькими Бродами знаходили «Кобзарі» у вбитих червоноармійців і в проколотих «трехгранним русским штыком» воїнів з дивізії «Галичина» (часто куля і багнет влучали просто в портрет Шевченка, бо «Кобзар» був коло серця!), над кров східняцьку і

галицьку лунало молитвою, дихало сподіванням:

*Може, зійдуть і виростуть
ножі обоюді,
Розпанахають погане,
гниле серце трудне
І вицідять сукровату,
і наллють живої
Козацької тії крові,
чистої, святої...*

Нам треба ще рости і рости, щоб колись (може?) дорости до Шевченка. Дорости до розуміння його державницького духу, національної ідеї, твердого усвідомлення вільної України, яке б перейшло у кров щоденного буття. Ті, що «серцем голі догола», сприймають його кожух та смужкову шапку як рідну малоросійську шабатуру і мало чим відрізняються від хохла з цинковими гудзиками.

Коли ми доростемо до нього, тоді всі проблеми — політичні, ідеологічні, економічні — розв'яжуться самі по собі — саме ті, яких ми не можемо розв'язати сьогодні, заплутані і переплутані, які морськими вузлами зав'язані. Так Гулівер встає, прокидаючись, і розриває найтужіші ливни, зав'язані його старанними поневолювачами. Шевченко даний нам на вирість.

Коли ж ми вже виростемо, коли вже доростемо до Шевченка?!

Щоб мати можливість дорости до нього, треба спромагатись хоча б на те, щоб час від часу його читати, щоб вірити, що «Буде бито Царями сіяне жито!»

*А люди виростуть. Умрут
Ще незначатис царята...
І на оновленій землі
Врага не буде, супостата.
А буде син і буде мати
І будуть люди на землі.*

(24 вересня 1860 року,
за півроку до смерті)

**ЧИТАЙТЕ
В НАСТУПНОМУ НОМЕРІ!
«Тарас Шевченко реставрував ікону Діви Марії волинського села Секунь?!»**

З АРХІВУ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

Олександр Іванович Губар, який кілька років тому відійшов за межі Вічності, був не лише професором Таврійського національного університету, а й професійним письменником-літературознавцем. Він не тільки знав прекрасно літературу — і свою, українську, і світову, — а й був творцем та відкривачем маловідомих її сторінок, написав десятки досліджень, котрі збагатили її, відкрили шось нове, досі невідоме нам. Чимало його праць гідно поповнили нашу вітчизняну Шевченкіану, в яких порушуються питання перекладу творів Т. Шевченка іншими мовами. Це і українсько-італійські літературні зв'язки, і кримськотатарські, й українсько-вірменські...

Сьогодні ми хочемо ознайомити наших читачів зі статтю Олександра Губаря «Кобзар у країні Гарібальді», присвячену поширенню творчості Т. Шевченка на італійській землі.

Зупинитись на тому, якими шляхами прийшов Шевченко в Італію, схилив мене ряд обставин. Розпочну розмову з випадку.

1960 року мені, тоді доцентіві кафедри української літератури Чернівецького університету, доручили проведення музейної практики з групою студентів у Київському музеї Тараса Шевченка. Вранці 16 листопада ми були вже на місці. Не встиг перегорити з прикріпленим до моїх підопічних працівником музею про деталі практичного заняття, як підійшли студенти зі звісткою, що в музеї зараз Микола Бажан.

— Заспокойтесь. Людина прийшла попрацювати, — відповідаю.

— Бажан не працює, — заперечили студенти. — Він розповідає двом чоловікам про Шевченка-художника. Лишень двом чоловікам! Попросіть його, щоб він дозволив і нам послухати...

— У поета своє діло. У нас — своє. Як можна перешкодити людині?

— А ви попросіть! Ви ж член Співки письменників і викладач університету...

Відступати мої вихованці не збирались, і я підійшов до Миколи Платоновича. Вибачившись, пояснив усє.

— Так це ж чудово! Мені приємно зустрітись зі студентами-буківниками, земляками Федьковича, Кобилянської! — проказав поет. Потім відрекомендував нам свого співрозмовника:

— Знайомтесь: це професор Римського університету, видатний славіст Італії, дослідник російської і української літератури, в тім числі нашого Шевченка, Етторе Ло Гатто.

Високий, сиволосий, у чорному костюмі чоловік зі засмаглим обличчям, виразними чорними бровами, що виступали над оправою окулярів, чемно вклонившись, подав мені руку і тихо промовив:

— Ло Гатто...

В Україну він приїхав тоді на запрошення

КОБЗАР У КРАЇНІ ГАРІБАЛЬДІ

Миколи Бажана. Будучи віце-президентом Європейської співдружності письменників, головою українського товариства «СРСР — Італія», М. Бажан протягом 1960-1972 рр. кілька разів відвідав Італію, дбаючи, зокрема, про розширення і поглиблення зв'язків української та італійської культур. Поет налагодив творчі контакти з письменниками Анджелетті, П'євено, Буттигто, художниками Леві, Гуттузо. Одним із перших знайомств Бажана було знайомство з Етторе Ло Гатто. Учений, незважаючи на солідний вік (в 1960 році йому виповнилося 70), з радістю прийняв запрошення.

Звичайно, після зустрічі з ученим з-за кордону (а в ті часи це було випадком винятковим!) мені захотілося конкретніше дізнатися про нього, його науки праці, пошуку. І цього разу я дістав підмогу від Миколи Платоновича. 1962 року у видавничстві «Радянський письменник» побачила світ його книга «Люди. Книги. Дати», де була стаття «Зустрічі на вікових шляхах». В ній у гранично стислій формі окреслено питання приходу Т. Шевченка в Італію. Ми дізнаємося, що першими італійцями, котрі доклали зусиль, щоб їхня громадськість ознайомила з українською літературою і Тарасом Шевченком, були Анджело де Губернатіс і Доменіко Чамполі. Анджело де Губернатіс — відомий славіст, знавець санскриту, професор Флорентійського і Римського університетів, драматург. Він підтримував зв'язок з М. Драгомановим, просив у нього матеріали про українську літературу і передусім про Т. Шевченка.

1873 рік можна вважати початком приходу Кобзаря в Італію. Якраз тоді в журналі «Ре-

віста Europea», головним редактором якого був А. де Губернатіс, з'явилася стаття М. Драгоманова «Український літературний рух в Росії і в Галичині», де говориться про Шевченка не лише як народного поета, а як про видатне явище світової культури. Тепер відомо, що стаття М. Драгоманова була повністю перекладена італійською мовою і видана окремою брошурою, ставши для італійських літературів посібником з історії української літератури.

Треба додати ще один цінний факт. Виявилося, що певний час помічником А. де Губернатіса у збиранні матеріалів про українську літературу і про Шевченка був поет Кесар Білиловський, який довго жив у Кри-

му і помер у Сімферополі 1938 року.

Варто нагадати, що свою частку в прихіді Т. Шевченка в Італію внесли вірмени, вихідці з Криму. В 1879 році у зв'язку з 65-літтям від дня народження Тараса Шевченка у вірменському журналі «Базмавец», що видавався у Венеції, була опублікована ґрунтовна стаття «Тарас Шевченко — національний поет Малоросії». Її автор — відомий вірменський культурний і громадський діяч, історик, перекладач Керове Кушнерян, який досконало володів російською і українською мовами. Він народився у Карасубазарі 1841 року. Деякий час жив у Феодосії. Мав свою школу. Праця Кушнеряна стала нам відомою завдяки перекладу її російською мовою Седою Григорівною Амірян — талановитим ученим-філологом. Вона присвятила своє життя дослідженню проблеми вірменсько-українських зв'язків.

Але повернемося до статті Миколи Бажана. Він, крім Анджело де Губернатіса, високо ставить заслуги ще одного відомого в Італії славіста — письменника, професора Доменіко Чамполі. Зокрема, звертає увагу на його ґрунтовний огляд української літератури, опублікований 1889 року в журналі «Літературна слава».

Серед сучасних учених-славістів Італії виділяється професор Етторе Ло Гатто, якого М. Бажан назвав одним з найвидатніших. Він зарекомендував себе як блискучий перекладач грибоевської комедії «Горе з розуму», пушкінського «Євгенія Онегіна», поем Некрасова. До творчості Шевченка Ло Гатто звернувся ще в 30-х роках, коли виступив у «Італійській енциклопедії» зі статтею про українського поета, де, як зазначає

М. Бажан, «підкреслював народний, соціальний, протестуючий характер Шевченкової поезії».

У 80-х роках минулого століття з'явилися і перші переклади Шевченка в Італії. У Венеції вийшли «Вірші, перекладені з угорської, новогорещкої та української мов» Пасоло Еміліо Піоліні (1889 р.). У передмові цієї невеликої книжки перекладач писав: «Поезія Шевченка чинить опір перекладав. Природні і могутні степові квіти, пересажені в наш сад, гублять фарби і аромат. Насолоджуватися поезією Шевченка можна тільки в оригіналі».

1926 року Млада Липовецька та Чезаре Меано підготували було збірку віршів та поем Шевченка — «Тарасова ніч», «Перебендя», «Кавказ». Однак вона не з'явилася друком.

За активної участі Миколи Бажана просування Шевченка в Італію прискорилося і збагатилося. Так, до століття від дня смерті нашого поета в журналі «Реальта Советіка» з'явилися публікації Теа Тодіні і Джован Баттіста Ялонго про життя і творчість Кобзаря. Перекладачі через три десятиліття звернулися до інтерпретації його поезії. В перекладі італійською мовою появилися вірші «Думи мої, думи мої» і «Заповіт». А до ювілейної дати — 150-річчя від дня народження Шевченка (1964 р.) на запрошення М. Бажана прибула італійська делегація в складі літературознавця Джанкарло Вігореллі та письменника Гвідо Пйовене. З виступу Г. Пйовене стало зрозуміло, що, незважаючи на відсутність ґрунтовних досліджень про Шевченка, італійці уже мали певне уявлення про нього, могли розгледіти його в контексті з видатними представниками історії своєї культури. Г. Пйовене зіставив Шевченка з італійськими поетами-бунтарями XIX століття — періоду героїчної боротьби італійського народу на чолі з Гарібальді за визволення країни від національного гніту.

1987 року в Італії вперше вийшов у перекладі М. Грассо, відомого літератора і критика, «Кобзар». Це видатне явище в італійській культурі, духовний міст, перекинтий з берегів Дніпра на прекрасний півострів — Італію, про який не раз мріяв, яку любив, схилиючись перед геніями її культури, Тарас Шевченко.

...Не стало Миколи Бажана. Не стало Етторе Ло Гатто. Але життя не зупиняється. Шевченко знаходить нові дороги до народів світу, в тім числі і до італійського.

Олександр ГУБАР,
професор Сімферопольського університету,
член Співки письменників України
27 травня 1995 р.

ТУРЕЧЧИНА ПІЗНАЄ УКРАЇНУ, МИ ВІДКРИВАЄМО ТУРЕЧЧИНУ...

Розповідаючи нашим читачам про 10-ту Міжнародну олімпіаду з турецької мови («КС» за 20 квітня ц. р.), я надто мало уваги приділив перекладачеві Омеру Демерджі. А між тим, мій диктофон зафіксував тоді багато цікавого. Молодий перекладач виявився ще й непоганим фахівцем з турецької історії (а ми такими взагалі не розбещені), непоганим аналітиком, який намагається пізнати Україну, постійно проводячи українсько-турецькі паралелі. А це дуже цікаво — як йому самому, так і потенційним співрозмовникам. Додам, що мене дуже цікавила передісторія перекладу твору Павла Вольвача «Кляса». Чому Омер вибрав саме цей твір? Пояснення було таким:

— Спочатку я перекладав роман Павла Загребельного «Роксолана». Це твір про конкретну історичну особу, відому як в Україні, так і в Туреччині. Постать Роксолани досі лишається актуальною, тому завжди у людей буде бажання читати цей твір. І коли я про це говорив з автором Павлом Загребельним, він казав, що, очевидно, така моя історична місія — зробити останній (з-поміж усіх інших перекладів) переклад саме турецькою. Інакше його справа залишалася б незакінченою, незавершеною...

Потім була «Кляса» Павла Вольвача. Чому саме цей твір? Першопричина така: історичні романи цікаві з точки зору дослідника, але цього недостатньо, щоб говорити про сучасний стан країни. Скажімо, є така актуальна тема, як торгівля жінками. Це проблема для турецького суспільства... І чимало саме українських жінок перебуває в Туреччині. Це поступово руйнує турецьке суспільство, інститут сім'ї.

Цікаво, що наші жінки реагують на проблему гостріше, ніж українські. Коли рух «Фемен» протестував перед турецьким посольством, то на різних Інтернет-форумах були повідомлення від турецьких жінок — мовляв, що ми значно більше незадоволені ситуацією, ніж ви. І мені завжди було цікаво: як же відбувається ось цей хибний крок. Знайомий турецький журналіст колись запитав мене — чи є якісь статті, газетні публікації, які досліджували б першопричини цієї проблеми? Бо інколи іноземцям важко зрозуміти елементарні національні особливості тієї чи іншої країни.

А роман «Кляса» Павла Вольвача якраз добре пояснює передумови обговорюваної проблеми. Там показані негативні сторони українського пострадянського суспільства. Може, і надто сконцентровано... Я знаю, що деякі прототипи героїв роману були незадоволені тим, у якому світлі їх виставили. Але роман багато що висвітлює. Що таке радянський завод? Як усе це працювало в умовах соціалізму? Іноземць не відразу розуміє, як люди, майже одностайно вибрали в 1991 році шлях незалежності, можуть потім ностальгувати за соціалізмом? Адже навіть у найкращі часи соціалізму громадяни СРСР не могли краще одягатися і харчуватися, ніж європейці... Не мали можливості змінити «касту», до якої належать. Мабуть, були лише поодинокі випадки, коли діти репресованих ста-

вали членами партії, загалом же СРСР був стійкою системою. Однак, виявляється, переживши цей складний період, можна скучати за дешевою ковбасою чи безплатною медициною. І чим можна пояснити відчуття безнадії і розчарування після здобуття омріяної незалежності? Бразильський письменник Жорж Амаду колись писав про міські нетрі, це показувало Бразилію не з кращого боку, але одночасно допомагало читачеві зрозуміти його рідну країну. А якби змалював її бездоганно і прекрасно, то нічого не було б зрозуміло. Роман «Кляса» детально і реалістично змалює часи перебудови, для турецького читача ця правдивість є плюсом.

— Ми також знаємо про Туреччину не дуже багато. Трохи читали в школі про Османську імперію, значно менше знаємо про сучасну країну. І не певен, що наші шкільні уявлення про Османську імперію абсолютно істинні.

— До речі, турки не вживають терміна «Османська імперія», бо та давня країна суттєво відрізнялася від класичних імперій. Більш усталена назва — Велика Османська держава. Ось дивіться, через 500 років перебування у складі цієї держави звільнена Болгарія знову стає незалежною країною зі своєю мовою і своєю православною вірою. Так, ніби нічого особливого й не сталося за ці півтисячоліття... Навіть у 1908 році, коли була оголошена Конституційна монархія в Туреччині, чимало болгар залишалися прихильниками Османської держави. В болгарському середовищі було багато «протюркських» течій. Скоріше, це була якась наддержжава, наднаціональна система. Кожен гро-

наймні так було 40 років тому. Тепер воно вже стало частинкою Стамбула, і нові забудови, найімовірніше, знищили це самобутнє польське поселення...

— Ні, це село збереглося. І наслідки перших поселенців, думаю, досі живуть там... Нещодавно я перекладав роман Івана Корсака «Отман Чайка» про Садик-пашу і тому трохи знаю тогочасні реалії. Після придушення царизмом антиросійського повстання 1861 року частина польської еліти емігрувала спочатку до Франції, а потім велика частина людей звідти переїхала до Туреччини. Приймаючи турецьке підданство (поляки вимушені були це зробити, бо Росія дуже тиснула на Туреччину і вимагала видати політемігрантів), утворили певну військову касту... І тепер у нас є чимало турків польського походження. Після поразки угорського антикомуністичного повстання 1956 року у нас опинилося ще й чимало угорців.

— Бачите, лише кілька хвилин розмови, а вже скільки нового знаємо про наше південного сусіда... Омер, а чому ви зацікавилися українською культурою?

— Це прийшло не відразу. Спочатку, як і більшість іноземців, я не виділяв Україну, вважав її частиною Росії. Моєю мотивацією було те, що я дуже хотів продовжувати свою наукову кар'єру. Вважав, що добре було б вивчити російську мову. Знав, що Україна має сильну наукову базу, що Київський університет є одним з найкращих. Потім зрозумів, що логічніше було б у Києві вивчати українську мову. Ще пізніше зрозумів, що ця мова краще збереглася в західному регіоні України, і що там є таке велике цікаве місто, як Львів... Саме у Львові я вивчив українську і тепер своїми перекладами допомагаю туркам відкривати для себе Україну...

Сергій ЛАЩЕНКО

ПОЕЗІЯ ВИСОКОЇ НАПРУТИ

З ім'ям поетеси з міста Лубни, що на Полтавщині, Наталі Баклай я уперше зустрівся кілька років тому, коли укладав збірку віршів «Рядки, як візерунки рушникові», присвячену визначній кримській майстрині української народної вишивки, Герою України Вірі Сергіївній Роїк до її 95-річчя від дня народження.

Віра Сергіївна жила багато років у місті Сімферополі, але ніколи не забувала, що була уроженкою міста Лубни. В останні роки свого життя її мала батьківщина, як магнітом, притягувала до себе. І Віра Сергіївна відгукувалася на кожен її поклик: привозила в місто свого дитинства свої персональні виставки «Український рушничок», приїздила на ювілей свого рідного міста, стала його Почесним громадянином, відвідувала музеї, школи... Це ж, певно, там, у Лубнах, вона й познайомилася з Наталею Баклай, яка багато років працювала у місцевому краєзнавчому музеї, а згодом у відділі реєстрації актів цивільного стану (РАЦС) Лубенського міськрайонного управління юстиції Полтавської області. Звідти, з Лубен, її привезла Віра Сергіївна присвяченого їй вірша поетеси, члена Національної спілки письменників України, лауреата премій ім.

В. Симоненка, ім. П. Мирного та ім. В. Малика Наталі Баклай. Вірш мав назву «Ця жінка вишиває Україну». Віра Сергіївна передала його мені з побажанням включити до майбутньої книги.

Цей вірш справив на мене вельми приємне враження: він був одним з кращих творів, присвячених відомій вишивальниці, що увійшли до збірки «Рядки, як візерунки рушникові», котра невдовзі й побачила світ в одному з кримських видавництв. Вірш запам'ятався мені своєю майстерністю, філігранністю, ширістю почуттів, органічним переплетінням патріотично-громадянського з ніжно-ліричним, пісенним звучанням.

Для поетеси рушник, який вишиває майстриня, то не просто біле полотно, помережане узорами, то — наша Україна, де переплелися червона і чорна гладь — далека історична минушина і наше непросте сьогодення, то — біль нашого українського народу, його непростий життєвий шлях до своєї Незалежності, позначений хрестиками, немов земними хрестами (Господи, а скільки ж їх, тих хрестів, на нашій згорьованій землі, і все то біль, біль, біль, який не міг не зачепити за живе талановиту поетесу!).

І як рефрен, як дивна музика звучать початкові рядки від найвищого акорду першої строфи «Ця жінка вишиває Україну» аж до найнижчого, останнього:

Ця жінка вишиває свою мрію,
Таку пречисту і святу таку:
Де Україна — в житі полові,
Де небо над Вкраїною зоріє,
Де хліб і сіль на шитім рушнику.
...Ця жінка вишиває Україну...

Красиво, поетично і дуже символічно. Бо й справді, як співається в одній пісні — «А на тих рушниках Україна моя...» Тож і не дивно, що такий вірш не залишився непоміченим серед читачів і, зокрема, серед кримських композиторів. Молодий обдарований композитор і співак Андрій Сидоров написав чудову музику на ці слова, і вийшла гарна пісня, яку він сам і презентував Вірі Сергіївній Роїк та її гостям у день її 97-річчя в приміщенні редакції газети «Кримська світлиця».

Невдовзі після цього я загорівся бажанням ближче ознайомитися з творчістю цієї талановитої і, на жаль, досі невідомої мені поетеси з Полтавщини. Відшукавши в письменницькому довіднику її домашній телефон, я зателефонував Наталі Михайлівні Баклай у м. Лубни. І попросив її надіслати щось із свого доробку для літературної сторінки нашої газети. Наталя Михайлівна радо

відгукнулася на наше запрошення і надіслала нам спочатку збірку поезій «Батькова криниця», а нещодавно й свою нову книгу «Серцевина», яку я прочитав, не відриваючись, з першої й до останньої сторінки.

Буває іноді так: розкриєш книжку, прочитаєш кілька віршів спочатку, думаєш, може, всередині буде щось цікавіше, а тоді почнеш гортати й з кінця — і, на жаль, нічого тебе не зацікавило, не зупинило твій погляд, не привернуло твою увагу, не «вдарило» в душу...

А з «Серцевиною» було все навпаки. З першої сторінки, від першого вірша хотілося читати далі й далі, і не відірвався, аж доки не прочитав до кінця усю збірку, як кажуть, на одному подиху!

Що мене схвилювало в цій книжці? Насамперед, це — глибокий біль, яким пронизано багато віршів збірки «Серцевина». Біль за долю нашої України, за людей, які бажують і, звичайно ж, заслуговують на значно краще життя, біль за маму, кращі роки якої проминули на колгоспному полі у тяжкій праці, за наругу і збиткування, які довелося пережити, перетерпіти, перестраждати, щоб тільки вижити, вистояти задля своїх дітей:

«Чого ж ви згинались і кидали хату,
Спішили то сять, то вижать?»
Чому ж ви годили то пану, то кату?» — запитує авторка, і мати з болем у серці

Наталія
БАКЛАЙ

«ТИ, УКРАЇНО, — ОТА СЕРЦЕВИНА,

СПІВВІТЧИЗНИКАМ

Українці мої! Чи до столу Вам
згіркла хлібина?!

В. Баранов

В нас усе є своє.
Нам не треба везти з-за кордону
Ні землі, ні небес,
Ні журби, ні щасливих подій.
В нас усе є своє,
починаючи від самогону
До вульгарно фарбованих,
куплених на ніч повій.
В нас усе є своє:
свої мери брехливо-лукаві,
І поети свої,
що навіщо ще вірять в слова,
Президенти свої,
і своя у нас слава й неслава,
І своя під Чорнобилем
в стронції чахне трава.
В нас свої вороги,
і свої у нас браття по духу,
І могили свої,
і свої над батьками хрести.
Нам не треба чужого:
ні краплі, ні крихти, ні пуху,
Нам минуле своє
аби якось до правди звести.
В нас лишилось своє —
трохи генів козацьких деінде,
Непоко́ра
й бунтарської волі ковток,
Але нас, ненавидячи,
звуть «шароварське поріддя»,
Топчуть мову свої ж,
наче хліба паплюжать шматок...
Чи ж у нас увесь порох
в пістолях сумує залежаний,
Чи шаблі заржавіли
й гетьмана в достойних нема,
Що дозволили ми
Україну розтринькати безмежно,
І від неї у нас
тільки назва лишилась сама?!

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ

На турецьких шовках,
як влягалися спати
Куці євнухи й прихвосні різні,
Судейман Роксолану
просив заспівати
Української пісні.

У Стамбульській неволі,
як брались чіпляти
Наші ребра на гаки залізні,
Дозволялось одне козаку —
заспівати

Української пісні.

По москвинських степах,
де ловив «брата» «брат»,
Де кайданами душі нам тисли,
Українець собі лише міг заспівати
Української пісні.

По советських просторах,
яких не обнять,
Нас російшили довго і прісно.
Тільки хтось там і десь
ризикнув заспівати
Української пісні.

В незалежні часи,
в намаганні здогнати,
Спохвувались, мовляв,
ще не пізно,
Затягли... і ледве чути
вдалось заспівати
Української пісні.

Української пісні.

І сьогодні вожді роблять все,
щоб зламати,
Придушить голоси ті поспішно,
А її — ні убить, а її — не забрати,
Бо знайдеться один,
той, хто буде співати
Української пісні.

БАЛАДА ПРО СИЛУ СЛОВА

Написала вірша болючого
Про ту жінку, що вік сама,
Написала та ще й озвучила,
А у вірші такі слова:
«Я ота самота-самітниця,
Що забула уже й пісень,
Не цілована я під місяцем,
Не голублена я удень.
Незаміжня я і нелюблена,
А життя все минає й минає,
Де ж ти, доле, в світах загублена,
Де, судьба, ти моя одна?!»

Всі слова від могого імені,
Що тут думати читачу?!

Хто не знає мене — повірили,
І журбі мої, і плачу.
І посилались листи мені.
Та аби ж то одні листи!
...Стукіт в двері, хтось зве по імені,
Пробить дозволу, щоб зайти.

...Відчиняю. Ні зять, ні сват який,
А говорить: «Я прочитав
І приїхав, щоб Вас забрати-таки
До села свого, до отав».

І мене уже не питається,
В хату йде (хоч впади, хоч стій),
З чоловіком моїм вітається,
Каже: «Брат?.. Буде родич мій!»

...За столом говорю-розказую,
Що то вірш лише і усе...
Наше фото йому показую,
Наче справжнє своє лице.

Чоловік мій кива приречено,
Тільки гість (хоч ти сядь і плач),
Ну не вірить у жодне речення,
І не чує мого: «Пробач...»

Агітує і зве: «Поїхали,
Я з такою — не пропаду,
Хай надворі сонця чи віхоли —
Подолаєм удвох біду,
А не хочеш — я тут зостанусь!»
...Боже праведний! Що робить?
Чоловік мені: «Дописалася? —

То збирайся тепер і їдь!»

...А надворі — весна регочеться,
Аж від сміху трава росте,
І мені від'їжджать не хочеться,
І цей гість мені — гість, і все.

...Проводжаю його на вулицю,
Перепрошую і говорю:
«Ще за Вами якось зажуриться,
Ще зустрінете Ту, свою...»

А весна мені аж підспівує,
Притулилася до плеча:
«Головне — ти сама повірила,
Що то — слово! Для читача!»

Там, де зради, накази, угоди з олжи,
Там, де правила душі камінні,
Як же вижила Ти, Україно, скажи,
В отакій Україні?

Там, де вічно за волю,
за землю й гаї,
Де шаблі, голодовки і війни,
Як же вижили ви, українці мої,
В отакій Україні?

Там, де допити й тюрми,
груддя й кропива,
Де цензура московська і нині,
Як же вижили ви, українські слова,
В отакій Україні?

Там, де розпач такий,
що аж піниться кров,
Де удавка уже й на каліні,
Як же вижила віра в надію й любов
В отакій Україні?

КАТИ
Де ви тепер, кати мого народу?
В. Симоненко

Сидять при владі
і роблять там «погоду»,
Як ошукать й брехнею досягти.
Оце і є кати мого народу —
Теперішні взаконені кати.

Вони пролізли в кабінети й крісла,
Щоб рити під народ, немов кроти,
Ім поміж нас незатишно і прісно,
Своя в них каста,
згряя, гурт — кати.

Вони — наближені, манірні,
«упаковані»,
Ім все дозволено в досягненні мети.
Погляньте на їх пики угодовані,
Почуйте, як сміються з нас кати.

Це ж нами вони легко короновані,
Це ж ми їм дозволяємо гребти.
Місцевого «розливу» й районівані
Загарбники із племені «кати».

Вони пророчать кашу нам
із мання,
Вони нас обіцяють повести
В майбутнє знову «світле»,
аж якраве.

Ми там були, «товарищі» кати.
Ми вже пройшли й проїхали
цю тему,
І не хитруйте, як оті коти.
У вас і нафта, й землі чорнозему,
А в нас лиш ви — руйнатори-кати.

Та ще така журба за Україну,
Що вже несла ту печаль нести
Й дивитися, панове, як Єдину
Ви роздали давно на сувеніри,
Поставивши автографи — «кати»...
10.12.2009 р.

БЮРОКРАТУ ПРИ ВЛАДІ
Не байдужий до столів і короваїв,
А байдужий до історії століть.
Він — царюк,
а не якийсь там скраю,
Бо не скраю біля влади він стоїть.
Він змете, зривняє
й мовчки знищить,
Бо йому дозволено усе.
Він палац зведе й на кладовищі,
А духовність — то йому пусте.

Лиш про себе в нього мрія лине,
А народ, звичайно, не в думках.
Он, погляньте, він підмурак рие,
Наче кріт у когось на кістках.
Що йому народне безгрошів'я
І чуже безхліб'я на столі?!
Він жирує. Він уже зуміє
Нас із вами розтоптать в багні.
Може, хтось візьметься зупинити
Отого, що обіцяв нам рай?
Рідна земле! Топтана і бита,
Ти ж стерпіла всі чужі копита,
А помреш від власних яничар.

У відповідь на запрошення
перейхати жити до Криму

Вже на Сулі стріляє очерет
І кригу зодягла ріка на плечі.
Скував мороз пташиний перелет,
І снігом замело сліди лелечі.

Не клич мене до себе у тепло.
Я, може, і приїхала б, та вишня
На мене свариться гіллями у вікно,
І яблуна шепоче: «Ти там лишня».

Я, може б, і прилинула, так як?
Коли мене трима за руки вітер,
І снігом замело до тебе шлях,
І написати листа — не стане літер.

Я, може, і прийшла б, та дуже жаль,
Що навесні Сула затопить весла,
І за Лубнами голуба печаль
Без мене першим проліском
воскресне.

Я, може, прилетіла б, та крило
Навіки до Посуддя приросло...
ДВІ ДОЛІ
(диптих)
І
Сміється світ із кирзових чобіт,
А значить, світ регоче з діда Гната,
А дід стоїть край тесаних воріт,
А за плечима — сад, криниця й хата.

По суті, за плечима — все життя,
Оте, що відсміялось-відболіло,
Тепер із дідом тільки самота
Стоїть у парі — нудиться без діла.
А як колись дід гарно теслював! —
Робив стільці й довготелесі лави,
І сів щедро ниву, і орав,
Ходив до Івги й бігав до Оляни.

Усі те знають — не секрет в селі,
Бо Гнат таки на них не одружився.
То сад садив, то поравсь на землі,
То хату будував під «черепицю».

Питаю діда, а чи жаль років,
Отих, що вже униз, а не угору,
А дід: «Прожив не так, як би хотів,
Не жаль років, а жаль оцього двору.

Криниці шкода, саду і труда.
Для кого я оце усе построїв?
Лишиться після мене лобода

Й одні руїни від оцих хоромів.

Не жду вже ані милості, ні прощ,
Та якось дотоптати ряста мушу...»
...Балака дід, і слюзи, наче дощ,
Течуть, печуть і скрапують у душу.

II
— Я вже, дочко, своє віджив
Не спиняй, бо до того мова.
Йшли літа від сібви до жнив
Та й дійшли до оцього слова.

...Вік людський, як отой вокзал,
Я приїхав. А хтось ще їде.
Ти мене хоч кось згадай,
Й напиши про свого сусіда.

Як писатимеш — не вини,
Що не повні шухляди в спадок,
Хай не судять мене сини,
Бо не те полишу для згадок:

Хай згадають поля в житах
І степи, де ми пасли коней,
Ім залишу Чумацький шлях
І у небі — високі зорі.

І тополі, і верболіз,
І калину, і руту-м'яту,
І оцю дорогу до сліз —
Вже підтоптану крайню хату.

Шкода, дочко, життя мина,
П'ять онуків — і всі у місті,
Наче в мене їх і нема;
Кров одна, а ось душі — різні.

Бог із ними, нехай живуть
Всі щасливо, хай все вдається,
Тільки... двір хай не продають,
Бо минуле ж — не продається.

Від листопада — до падолиста
Життя минає опалим листям.
Життя стікає, як сніг, як злива,
Чи то щасливе чи нещасливе.

Усе минає, як хмари й вітер.
Ніщо не вічне на цьому світі —
Лютневі бурі, червневий порух,
Найкращі друзі, найліпший ворог.

Усе минає, усе зникає,
І той хлопчина, що жде-чекає,
І ота юнка, що виїде з хати,
І ота нічка, що винувата...

І ота річка, і отой човен,
І отой берег, любові повен.
Усе відійде, усе відлине
Туди, за межі, туди, в долини.

А що ж лишиться тоді у спадку?
Життя лишиться... І все спочатку...

БАЛАДА ПРО СВАТАННЯ
Віддавали заміж бабу Ганну,
Що колись була, як ружа, гарна,
І проворна, і чепуруха,
і майстриня,

Й рушників надбала
повну скриню.

Це тепер уже вона — ніяка.
Ані вишити, ані побалакать.
Забува, що й дещо поклати шойно,
І не зна, який був день учора.

...Віддавали заміж. Випихали.
Дві невістки «розуму» навчали:
— Ви побачите й самі,
що дід хороший,

Хата є, і є у хаті гроші,
І садок, і є свиня в хлівочку,
І в теплицях — ранні огірочки.

відповідає: «...Щоб вижити, дитино, щоб вижити...»

А який хвилюючий вірш-диптих «Дві доли» — про сусіда діда Гната, який усе своє життя колись «гарно теслював, робив стільці й довготелесі лави і сівя щедро ниву, і орав...» Але надійшла самотня старість — дружина вже відійшла у засвіти, а діти з онуками — всі у місті, наче в діда їх і нема: «Кров одна, а ось душі різні...», — зізнається він. Шкода дідові, що так швидко «життя міна», та нічого тут не вдієш, така, мовляв, філософія життя: нікого й нічого вічного не буває у цьому світі, тож і не треба скаржитись на долю, лиш за одним болить у діда Гната душа, лиш одного йому дуже шкода: «Бог із ними (це про онуків, які в місті), нехай живуть усі щасливо, хай все вдається, тільки... двір хай не продають, бо минуле ж — не продається...»

Дуже шемливий вірш про відвідини батька, який знайшов свій останній спочинок на сільському кладовищі, де «під ґрунтами Вічність трима батька у грудях», де «вже просторає з шовку трава в нього на грудях. Й сині волочки...» «Батечку! Батьку!» — виривається зойком з грудей, — «Бачиш? Краса... крапельки з неба; літо згаса — п'яте без тебе...»

Хочеться розповісти батькові про всі-всі сільські новини, але, на жаль, вони не-

втішні, як і новини зі всієї країни:

*...Знаєш уже, що нелегко
Всім нам, батьку, нітрішки,
Гарно укотре тільки панам, —
хто має віжки.
Знов Україну нищать до пня,
топчуть і душать.
Правди — немає, честі — нема,
розпач у душах.*

А мати, яка лишилася сама в хаті, «світло і газ виключа й відключа — все економить, ходить з щіпочком, гнеться униз, сон їй урвався...» І про самотню незахищену старість, і про економічні та побутові негаразди на селі (та хіба вони такі є лиш на селі?!), і біль за вмираючими селами — колиською і годувальницею нашої нації, про все це поетеса Наталя Баклай написала пристрасно, пекуче і болісно. Читаєш і не можеш затлумити в душі свої переживання: адже ж правда усе це, не авторська вигадка, не фантазія якась, а наша справдешня реальність, наше гірке сьогодення. І від нього нікуди не подінешся. І про все це мужньо, з болем у душі розповідає поетеса Наталя Баклай. І як тут не погодитись з оцінкою її творчості, яку дав відомий поет Михайло Шевченко: «У Наталі Баклай легкого, пролетного нема нічого — ні почуття, ні слова, незалежно від того, в якому намірі вона виступає. Якщо

Наталя підносить дух українця — він справді постає демонічно великим і незборимим. Якщо вона вичавлює з того українця раба, то слова її сильні, влучні, мов блискавиця, якщо ж заспіває про любов, то знов-таки жаром обпече душу.

Її поезія завжди дзвеніла і дзвенить великими основоположними почуттями, без яких нема життя справжнього. Чи це жіноча любов, чи це любов до України, до свого народу, чи це поступ за правду — в побуті чи в політиці — все настільки сильне, максималістське, що, здається, кожну грань слова чуєш на дотик — вона пекуча, могутня і разюча силою, що назви не має, а душу рве.

Наталю Баклай можна впевнено назвати еталоном українського характеру і українського таланту. Вона така в Україна не одна, але таких у нас мало. Мало, проте достатньо для того, щоб ми були винятково красивим, високодуховним народом».

Особисто я повністю поділяю таку думку мого доброго товариша, відомого поета з поетичної школи Бориса Олійника Михайла Шевченка, висловлену ним про творчість поетеси Наталі Баклай. Такий високий поетичний напрузі, такому палкому патріотизму, такий відвертій нишівності до тих, хто зверхньо, чванькувато ставиться до своїх співгромадян, і такий ніжності і любові до прос-

тих смертних, до рідної землі, до рідної Вітчизни можна лише щиро позаздрити.

Наталя Баклай — поетеса від Бога. Її почуття — не підробні, її поезія — не підвладна кон'юнктурним настроям. Вона — відбиток стану людини, не байдужої до всього, що відбувається на її землі, що відбувається тут, поруч, на відстані її зболоної і дуже чутливої душі. А ще її поезія дуже правдива. Прикладом тому може служити і її «Балада про силу слова», коли у відповідь на болючий вірш поетеси звідусіль «посипалися листи» про допомогу. А один персонаж навіть завітав додому, щоб забрати авторку «до села свого, до отав...» От якою може бути сила слова для читача!

У Наталі Баклай — сила слова відчувається в кожному вірші, в кожному рядку:

*Я думала: Ти — це кора деревини,
Яка всі вітри затула.*

*А ти, Україно, — ота серцевина,
Що корінь трима і гілля.*

У цих словах і віра, і надія, і любов до своєї рідної Вітчизни. Серцевина — це те, без чого не можлива Україна. Недарма ж і свою нову книгу поетеса Наталя Баклай назвала «Серцевина». Пропонуємо шанувальникам поетичного слова добірку віршів з цієї книги.
Данило КОНОНЕНКО

ЩО КОРІНЬ ТРИМА І ГІЛЛЯ...»

Ну чого самій Вам тут журиться.
Дід такий, хоч завтра
вже й жениться!

...А вона мовчала, як заклята,
І мовчала у задумі хата,
Й рушники враз опустили крила,
І з-під крил питали:
«В чому ж винна?»

І горнулась Мурка до зап'ястя,
Муркотіла про родинне щастя.

...Дві невістки готували страви,
Два синки горілку дружно гнали,
І варився холодець з курчати,
Бо назавтра матір будуть сватати.
...А вночі наснилось бабі Ганні,
Що вона іще, як ружа, гарна,
І проворна, й чепуруха,
і майстриня,

Та чомусь пуста й відкрита скриня.

І верзлося: дід із старостами,
І дорога — вкрита гарбузами,
Невістки поміж собою б'ються,
А сини у покуті сміються.

...Розказала сон уранці-рано,
Прилягла... та й більше не вставала.

...Витягли із скрині одежину
(І пуста й відкрита стала скриня).
Переповіли в сусідній хутір,
Щоб «жених» не їхав
на «попутній»,

Бо нема чого й нема до кого
(Одним словом — з гарбузів дорога).

...Сон був «в руку» —
всі зі сну здійснилось.

Вже під вечір невістки побіглись
І до ранку ляпались за хату,
За паї, корову і курчата.

Врешті, поділили все до крихти,
Задоволені сини сміялись хрипко.

...Й тільки Мурка терлася край лави
Нічия, неділена і зайва...
* * *

*Сергію Сурмачу — другу і поету
присвячую*

Співаєм: «Ще не вмерла Україна»,
Бо українці — не перевелись.
Лиш Україна стала, мов камінна,
А її доля все іще полинина
Кигиче чайкою приречено униз.

Доводим: іще наша Україна,
Хоч знаєм — тільки небо нічیه.
Все інше — на дрібненькі половини,
До крихти, до шматочка, до пир'їни
Належить тим, хто волю з неї п'є.

Все мрієм: буде жити Україна,
Якщо не зараз, то через роки,
Вже наче й підросла в саду калина,
А у гетьманів — булава та слина,
Ведуть то в дерезу, то в будяки.

І думається: де ж та Україна,
І де та правда, хто її несе,
І де та думка, що одна-єдина,
Де та сокира, й де та домовина?! —
«Розрита» лиш «могила» — та й усе.

...Нічого вже нема від України.
Одне лишилось — слова благодать.
Непросто, знаю,
не схилить коліна,
Нелегко будувать щось на руїнах.
Найважче, друже, —
душу не продати!

БАЛАДА ПРО РОДИННЕ ДВОРИЩЕ

*І древня груша-дичка
вже не груша...
Д. Іванов*

Двір такий, яким був раніш:
Ще і яблуня є, і слива.
Он отам мій найперший вірш
Написався в роки щасливі.

А отут, на оцій межі,
Була груша в дрібненьких дичках,
І за грядками, в дерезі,
Індичат стерегла індичка.

Здрастуй, дворе! Привіт, спориш!
І жовтенкй кульбабки скраю!
Гей! Агов! Чудернацький вірш,
Той, якого уже не знаю.

Добрий день, полини в саду!
Де ж поділась із айстр корона,
І чому, й на яку біду
Вишні вирубав хтось на дрова?

І навіщо коса століть
Підкосила цю диво-хату,
Що мене провела у світ
Й не діждалась уже стрічати.

...Я прийшла. Я ж таки прийшла, —
Не із віршем одним — з книжками.
Та нема вже того села,
Помережаного стежками.

Лиш бабуся якась чудна,
Звідкись випурхнула, як птичка,
На щіпочок слова звела:
— Це із Вашої груші-дички.

...От і все, що лишилось ще,
А яка ж була груша пишна!
І спіткнувся об душу цей:
— Скільки б гоїдалок з неї вийшло!

ОДКРОВЕННЯ КОЛИШНЬОЇ НАЦІОНАЛ-ПАТРІОТКИ

Охолоняю. Охолоняю.
Хто друг, хто ворог — уже пізнаю.
Тих, хто в рядах іще, — не зупиняю.
Тих, що покинули, — не здоганяю.

Охолоняю. Охолоняю.
Не так пишу вже. Не те читаю.
Ледь животію, а все питаю:
— Чому державу свою втрачаю?!

Охолоняю. Охолоняю.
Міняю звички. Смаки міняю.
Всі барикади вже обминаю,
Відводжу очі. Слова ховаю.

Охолоняю. Охолоняю.
Живу покірно. Проблем не маю.
Чогось бажати — не дозволяю.
Про незалежність — вже забуваю.

Охолоняю. Охолоняю.
За крашу долю уже не марю,
Хіба наснитись (таке буває),
Що Україна — куточок раю.

Охолоняю. Охолоняю.
А як горіла! — Не видно краю.
А як палала! Те я лиш знаю.
Роз-ча-ру-ва-ла-сь!

Ох-о-л-о-н-я-ю!

БАЛАДА ПРО МАМИНУ СКРИНЮ

У далекі роки п'ятдесяті,
У село приміське — Терни
Мама заміж ішла за тата,
І у придане скриню везли.

А село біля міста — поряд,
вдвajaється,

Шифоньєри по хатах скрізь,
Й реготів на всі зуби потяг
З того воза, що скриню вів.

І жіноцтво плескало хвилями,
Бо з яких же ото хуторів
Заміж везуть чужих із скринями,
І не бачать своїх з Тернів?!

...А у скрині на дні — скарбниця:
Дивосвіт в полотні рокив.
Тернівським — таке і не сниться,
Передмістя — без рушників...

І святково вдягалась хата,
Вся завітчана з дивних рут,
І, здавалось, — така багата,
Найбагатша невістка — тут!

Бо у неї, не щось там — скриня! —
Оберіг і достатку суть,
І казали сусіди в спину:
— Ох і гарно ж таки живуть!

Мала скриня й рядно повстане,
Фотокарточки і книжки,
І державні потерті «займи»,
Й трохи краму — на пелюшки.

...Вже пізніше з усім начинням
Скриню в місто перевезли,
І просторим високим стінам
Було дивно від хутірзні.

І міські вже тепер сусідки
Говорили за ворітьми:
— Мабуть, в скрині
скарби всесвітські,

Може, золото і дари.

...Я ж у скриню складала вірші,
Й сторінки із журналу мод,
Не була вона зайва-лишня
Аж поки... не купили комод,

І поки не обставили хату...
А надбавши всього за край,
Мама, врешті, сказала тату:
— Треба скриню нести в сарай.

...Рушники позліталисі. Сіли.
Та й на дно залягли усі.
Скриню винесли — й наші стіни
Стали білі якісь і пусті.

І стоїть вона, он, в сараї,
Одинока така й німа.
Скриня! Скриня! Куточок раю
Отого, що уже нема.

Умебльовано все багато,
А чогось не стає на всіх.
І сумує в достатку хата,
Заховавши у скриню сміх!

* * *

День вицвів на сонці,
мов мамина хустка,
А вечір скупався в зіллі.
І цілий вже тиждень
не хата, а пуста —
Спимо у дворі на сні.

А місяць над нами сережкою
світить,
Як в цигана вчора в базарчику.
І мама навчає: «Глядіть мені, діти!»
І сварить на мене пальчиком.

Я знаю вину і мовчу утаємлено,
А мамі не спиться й не спиться...
А там, за копицею,
ждуть мене в темені
Руки твої, як жар-птиці...

І ніяк втекти, бо не можу
вдвajaється,

Й боюсь відпроситись у матері,
А ніч загуляла, що й зорі
не вляжуться,
І хлопцев до засвіту ждатиме.

Бо цілий вже тиждень в нас хата,
як пуста,
Він знає про це й чекає,
Але поміж нами — мамина хустка,
Наче межа спиняє...

* * *

Висихають річки:
і гірські, і в долинах,
І в глибинах моря,
і в джерелах — краплини,
Сохнуть роси в траві.
Тільки спека не винна,
Що не висохне зроду
сльоза удовина...

* * *

ЖУРА

Мамі присвячую

Була журавкою,
а стала — журавлицею.
Була коханою, а стала — нічия.
Жура... Жура... Отам,
поза криницею,
Жура... Жура... Коли без журавля...

Осіньне сонце на обніжок падає,
Осіній промінь вже не припікає.
Жура... Жура... Коли ніщо не радує,
Жура... Жура... Коли душа згрікає.

Якби вернулось —
розігнала б хмари,
Якби змогла — то як би берегла!
Жура... Жура... Коли немає пари.
Жура... Жура... Коли вона була...

Згасає день, і вечір
вже для споминів.
Згадати є що... Ні з ким говорить...
Жура... Жура... Коли одна
за кошином.

Жура... Жура... Коли й журба
болить...
Жура... Жура... Коли й журба
болить...

ВІДВІДИНИ

Батькова хата направо. Зачинено. Темно. Н. Матюх

Батькова хата — четверта в ряду.
Двір у оградці.
І чорнобривці у всіх на виду,
наче на грядці.
Батько між квітів стрічає мене,
кинусь в обійми.
Тільки обличчя в батька сумне,
й руки камінні.

Там, під ґрунтами Вічність трима
батька у грудях,
Вже проростає з шовку трава
в нього на грудях.
Й сині волочки... Бачиш? Краса...
крапельки неба,
Батечку! Батьку! Літо згаса —
п'яте без тебе.

Стільки новин! Як же їх донести?
З чого почати?
...Я тобі довго слала листи,
чи получав ти?
Чи загубились там десь вони
в просторі дальнім,
Чи ангелята все віддали
й ти прочитав їх?

...Знаєш уже, що нелегко всім нам,

батьку, нітрішки,
Гарно укотре тільки панам, —
хто має віжки.

Знов Україну нищать до пня,
топчуть і душать.
Правди — немає, честі — нема,
розпач у душах.

В хаті у нас все частіше мовчать —
мама неволить,
Світло і газ виключа й відключа —
все економить.
Ходить з щіпочком, гнеться униз,
сон їй урвався.

Як Ви ходили в парі колись —
всесвіт спинявся!

...Літо у нас золоте-золоте,
гарно до млости!
От якби сталося диво святе, —
щоб хоч у гості...

Щоб оце ти у наш сад увійшов,
хоч на хвилинку,
Я зіцпувала б слід підшов
й кожну сивинку.

...Все навпаки. Я розмову веду
в тебе у хатці,
Де чорнобривці всі на виду,
наче на грядці.
Вкотре зітхну при землі, при траві,
кажеш, — не плакати.

Ой, як же гірко, тату, мені
в квітах балакати.

ЗУСТРІЧ

Ну ось і стрілиси. Ти, а чи не ти,
Отой, що цідував мене під кленом,
Що обіцяв галактики й світи?!
А клен був юним і таким зеленим.

Тремтіли листям сказані слова,
І зустріч перша, і ота — остання.
Любові, кажуть, двічі не буває,
Виходить, ти — одне моє кохання.

А інше все — то дощик по стерні,
А ти був злива, Великодня злива,
І як жилось під дощиком мені
Я не скажу, вважай, що я щаслива.

Крізь наші роки проросли гаї,
Твої слова скотилися у побут.
Світи й галактики
лишилися не мої,

Воно на краше —
тільки зайвий клопіт.
Ну ось і все... Всміхнулася,
і прощай,
Якби й шукав — заблудився
до мене.

Учора вранці, то як знак, вважай,
Сусіда мій зрубав сухого клена...
* * *

Торкну п'ять пальчиків
кленового листка,
Немов до Вашої долони
доторкнуся,

А осінь вересня ніяк не відпускає,
А я на Вас ніяк не надивлюся.

Спало сонце календарні дні,
Та й покотило осінь у обжинки,
Лишило мені спогади одні,
Мов бабиного літа павутинки.

Та жаль за тим,
що все вже відбулось,
Та рану, яка Вами ще ятриться,
Та фотографію, де Ви серед колось
Йдете (до іншої?)
й не можете спинитись.

Ви йдіть собі, якщо вона гука,
І на мої шляхи не завертайте.
Це осінь вересня ніяк не відпускає.
А я лиш надивлюся, і... прощайте.

В УКРАЇНСЬКІЙ ГІМНАЗІЇ СІМФЕРОПОЛЯ НАПЛИВ ОХОЧИХ НАВЧАТИСЯ

У вихідні більше сотні сімферопольців прагнули потрапити до єдиного в Сімферополі україномовного середнього навчального закладу — НВК «Українська школа-гімназія». Тут проходив прийом заяв до перших класів. Уже кілька років традиційно ця процедура відбувається з неабияким ажіотажем, інколи зі скандалами. Охочих навчатися українською мовою в Сімферополі набагато більше, ніж є місць для першокласників. Цього року міське Управління освіти було змушене піти на поступки і збільшити кількість перших класів із двох до чотирьох.

Для того, щоб гарантовано записати своїх дітей до першого класу Української гімназії, багатьом батькам довелося займати чергу під стінами єдиного в Сімферополі україномовного навчального закладу близько 6 години ранку. Подібний ажіотаж спостерігається тут щороку — кількість місць для першокласників обмежена санітарними нормами і максималь-

но може досягати 60 — якраз на два перших класи. Цього року претендентів було удвічі більше.

Валентина Самар, відома кримська журналістка, прийшла займати чергу для свого молодшого сина Сашка вже о пів на 7 ранку, тож потрапила у другу десятку претендентів. Розповідає, що коли 15 років тому переводила свою старшу, Лесю, з

російськомовної школи до гімназії, деякі вчителі радили їй «не портити життя ребьонку». Тепер Леся закінчує журналістську магістратуру в Києво-Могилянській академії, а конкурс до Української школи-гімназії Сімферополя — один із найвищих у місті.

Ельмаз Веліуляєва записала до гімназії свою дочку Мілек. Тут уже вчиться її старший син. Каже, що віддала своїх дітей саме до Української гімназії, бо вважає, що це допоможе їм краще інтегруватися в українське суспільство, стати повноцінними громадянами України. Ельмаз сподівається, що це відкриє її дітям більше пер-

спектив у навчанні і подальшому працевлаштуванні та кар'єрі, зокрема, як сподівається мама, в науковій роботі.

Український поет Данило Кононенко, він же шеф-редактор кримської дитячої газети «Джерельце» та автор гімназійного гімну, трохи запізнівся, тож спершу переживав, чи потрапить його внучка Надійка у список прийнятих. Зрештою, пішов задоволений, каже, «Кононєвська династія» у гімназії не перерветься. Тут уже 5-й клас закінчив Данило Кононенко-молодший, зараз записали у першокласниці Надію, а «на підході» і третій онук — Миколка.

Щоб уникнути зайвих проблем і підозр, процес запису майбутніх першокласників, каже директор гімназії Наталія Руденко, зробили максимально прозорим, доручивши прийом батьківських заяв спеціальній комісії, до якої увійшли представники адміністрації школи, міського Управління освіти і громадськості.

Хоча спершу атмосфера цього процесу була дещо напружена, її розрядило повідомлення начальника Управління освіти Сімферопольського міськвиконкому Тетяни Сухинової про те, що сімферопольська влада дозволила удвічі збільшити набір

цьогорічних першокласників в українській гімназії — з 60 до 120 дітей. Вона каже, що це додасть клопотів адміністрації, адже треба підібрати додаткові класні кімнати, скласти відповідно розклад, передбачити час для відвідування першокласниками їдальні і спортзалу тощо.

Тетяна Сухина зауважила, що таке просте арифметичне збільшення кількості перших класів — не вихід, адже Українська гімназія просто не має можливості приймати всіх, хто бажає вчитися державною мовою, кількість яких щороку зростає. Вона каже, що слід шукати інші способи вирішення цієї проблеми, зокрема, відкриття україномовних класів в інших школах міста.

Голова кримської філії Нау-

кового товариства Шевченка Петро Вольвач вважає, що насправді вирішення проблеми україномовного шкільництва від Управління освіти Сімферопольського міськвиконкому не залежить. Він переконаний, що місту потрібно ще кілька україномовних шкіл, адже «попит на навчання в Криму державною мовою величезний».

Петро Вольвач каже, що тут потрібне політичне рішення, і чим вищий буде його рівень, тим краще. Адже рішення про створення української школи в Сімферополі 1997 року, а потім про будівництво її нового сучасного приміщення у 2004 році ухвалювалося на найвищому президентському рівні, зазначив Петро Вольвач.

Володимир ПРИТУЛА

РЕКОРДНА ПРОЩА У ВИШИВАНКАХ

Минулої неділі на Львівщині відбулася ювілейна і рекордна піша проща у вишиванках. У ній взяло участь понад 15 тисяч людей в українському національному вбранні. Загалом у пішій ході взяло участь близько 40 тисяч людей. Колона паломників розтяглася на 7 кілометрів.

Молодіжну прощу зі Стрия до Гошівської чудотворної ікони Богородиці, яка знаходиться на Ясній Горі у монастирі отців Василіян у селі Гошів, організувала християнська громадська організація «Українська молодь — Христові» Стрийської єпархії.

Кожне паломництво відбувається у певному молитовному намірі. Цього року молилися за належну готовність молоді до подружнього життя, через плекання дошлюбної чистоти. Очолив Літургію в Гошеві Апостольський Адміністратор Стрийської єпархії УГКЦ Владика Тарас Сеньків.

Рекордну прощу зафіксували представники Книги рекордів України. Відповідні підтвердуючі дипломи отримали організатори прощі та Благодійний фонд Олега Канівця «Добре серце», який був партнером УМХ у встановленні рекорду України.

— Для мене це повернення на 21 рік назад, коли організація «Українська молодь — Христові» розпочала влаштовувати піші прощі сюди, — зазначив 48-річний Олег Канівець, один із організаторів цьогорічної ювілейної і рекордної прощі у вишиванках. Він — член політради партії «Громадянська позиція», голова Благодійного фонду «Добре серце». «Щороку все більше і більше молоді горнеться до Бога. Я сам із сім'єю пройшов увесь шлях без зупинки. По дорозі пили тільки воду. Що я зараз відчуваю? Велику радість на душі».

Gazeta.ua

НОВЕЛА

ОТ І ВСЕ. Зібрано солдатські речі в заплічник. Попрошався з палатою, де він помирав і де його рятували, прощався з тими, кому було до прощання, а хто лежав у безпам'ятстві — тому тільки подумки побажав одужання. Зайшов у сестринську прощальницю із сестричкою Асею, русявим, синьоким дівчиськом, у яке закохувалися всі, кому хоч трохи легшало після поранення. Закоханий був у неї й Григорій, та тільки тримав це при собі. У палаті знали, що Ася з тривогою чекає від свого лейтенанта-однокласника листи з фронту, і коли вона з'являлася ще в дверях із веселими очима — це означало, що нарешті дочекалася чергового листа від милого.

Ася сиділа задумана, очі були в неї напружені, якісь сторожкі. Такі вони в неї вже ось цілий тиждень.

— От і все, Асю. Зайшов одкланятись.

Вона скинулася уся, глянула співчутливо:

— Знову туди?..

— До победного кінця. Залатали мене капітально. Повеюємо.

— Плече болить ще?

— Ние, кляте.

— Не лінується масажувати. І хай вас Бог береже, — омила його синявою очей, тепло, дружньо, і йому зробилося так, наче це хтось рідний глянув на нього.

— А вам, Асю, діждатися лейтенанта. Ждїть невпинно, щохвилиночки. Це спасає там.

— Правда? — звелась Ася й так і потяглася до нього всією своєю стрункенькою постаттю в білому халаті, враз якимось вистаючим, дорослішаючим юним, ніжним обличчям. «Яка ж вона гарна!» — з болем подумав він.

Василь ЗАХАРЧЕНКО

«А НА ХАХЛА НЕ ЗГОДЖУЙСЯ...»

— Це правда, Гришо?..

— Аякже! Ваше кохання переймає всі кулі й осколки і відводить їх убик.

— Я ждати його, Гришо... Ви ж бачите, як я ждуть!.. Григорій узяв її руку й поцілував. Вона була тепла, ніжна й пахла йодом. І довгі пальці були жовті од йоду, як у курця від цигарок.

— Хай вас Бог береже... — повторила вона своє побажання.

Поніс тепло дівочої руки і запах йоду на перший поверх, у канцелярію шпиталю. У канцелярії хлопчакуватий старший лейтенант покляпав на нього білявими віями, став виписувати атестат.

— Бондарцов Григорій Степанович. Національність — російськїй...

— Нікак нет! — заперечив Григорій.

— Как ето — нет? Бондарцов же?

— Я — українець.

— Ну, чудак челаек. Да фамилия же русская?! Ти что, хахло хочеш бить? Вот так, за здорово живьш? Дабравольно? — широко здивувався старший лейтенант.

— Нікак нет, старшой! Я — не хахол. Я — українець. Старший лейтенант стрїпнув білявою чуприною, залився дзвінким, напівхлоп'ячим голосом:

— Не панімаю тебя, сержант! Фамилия русская, зачем же тебе держаться за свайю, хахлацкое?

— В чом дело, старший лейтенант? Что за шум? — строго спитав раптом хтось позаду Григорія низьким, розкотистим баритоном.

Григорій оглянувся на голос і побачив кремензого генерала із широким, немолодим уже обличчям. Він спирався на палицю. З-під насуплених кущуватих брів прищільно дивилися невеликі сірі очі. Григорій виструнчився й завмер. Старший лейтенант підхопився з-за столу, сухо зарипів новеньким ремінячком з кобурою, осмикнув і так ошатно запровалено гімнастерку.

— Так в чом дело? — повторив запитання генерал.

— Да вот, товарищ генерал, интересней случай. Сержант упрямится, не желает писатся русским, хочет хахло бить! — випалив старший лейтенант.

— Во-от оно што, — протяг генерал. — Как фамилия, сержант?!

— Бондарцов, товарищ генерал! —

відповів Григорій.

— Н-да. Чего же вы, Бондарцов, вздумали отказываться от своей национальнойности?

— Я не отказываюсь, товарищ генерал! Я — українець, і мене нікакая чужая національність не нужна. Настоящая наша фамилия — Бондар. А ето деда в царской армии когда-то запісали Бондарцовим.

Генерал дозволив старшому лейтенантові сісти й займатися своєю справою.

— А как же мне записывать его

национальность, товарищ генерал? — Пішіте, как говорит сержант. Ми же не царская армия.

Генерал усе дивився на Григорія, спершись на палицю. І раптом Григорій помітив, як у генерала потепіли очі. Григорій не втримався й посміхнувся.

— Так кажеш, українець?.. — несподівано промовив генерал по-українському.

— Українець, товаришу генерал, — відповів Григорій. Тепер уже й генерал усміхнувся. Сказав:

— Це добре, що українець. Дуже добре. А на хахла не згоджуйся. З яких будеш країв?

— Із Черкас.

— Осокори... Абрикоси... Соснівка, Кривалівка, Митнища, Казбет. І Дніпро... А за Дніпром трави по плечі і села в деревах. Рай...

— Товаришу генерал! Так ми земляки?..

— Виходить, що так, синок... Молодець, що не дураєшся свого... Куди був поранений?

— У ліве плече.

— У серце цілили... Повезло. Довго житимеш. Служи з честю! — сказав несподівано захриплим голосом, різко, якимось наче сердито, відвернувся й вийшов у коридор. У відчинені двері видно було, як він іде довгим коридором, припадаючи на поранену ногу, важко спіраючись на палицю, і було щось таке хвилююче в його враз опущених плечах, ізсутуленій спині, наче це батько відходив од Григорія.

— Сдал старік, — сказав старший лейтенант, відриваючись од писанини.

— А що сталося?

— Син єво в Севастополі пагіб. Лейтенант, падводник. Тяжко зробилося Григорію. Зрадливо занило поранене плече. «Ось чоґо він про серце сказав... І синком назвав...»

...Попереду було ще два роки війни. Григорія ще двічі поранило, але доля була прихильною до нього. Справдилися генералові слова: живе він довго. Після війни закінчив інститут, учительовав. Давно вже на пенсії, має 76 років, а й досі пам'ятає ту розмову з генералом-земляком. Наче це вчора було. Не дурає свого, хоч як це не було важко, і учнів наставляв на своє, українське, і зі своїми ровесниками-сусідами по будинкові шодня на палицях мало не б'ється за це своє.

Відвойовує своє в своєму рідному місті.

СЕВАСТОПОЛЬЦІ У СЛАВНІЙ КОГОРТІ ЗНАВЦІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

15 травня в Національному академічному драматичному театрі імені Івана Франка м. Києва відбулося урочисте закриття XII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яценка з усього України.

Приємно відзначити, що серед них були й представники від Севастополя, а саме Любов Янковська, учениця 9 класу гімназії № 8 (III місце), разом зі своїм учителем Наталією Федорівною Іванко. На їхню думку, дійство в знаменитому театрі відбулося незабутнє. Відкрив свято Патріарх усієї Руси-України Філарет, вітали переможців радник Президента України Ганна Герман, президент Ліги українських меценатів Володимир Загорій, виконавчий директор Ліги українських меценатів, лауреат Національної премії імені Т. Шевченка Михайло Слабошпицький, голова Національної спілки письменників України Віктор Баранов та інші. Запам'ятались слова директора Інституту української мови Павла Гри-

ценка, який сказав, що мовний марафон став воістину всенародним, оскільки об'єднав велику кількість конкурсантів (тільки до Києва на фінальний етап надійшло понад 1400 робіт учнів і студентів), педагогів і тих, хто підтримував його.

Радісно зустрічали переможці дотепних ведучих — акторів театру імені Івана Франка, концертні номери і, звичайно, з вдячністю приймали нагороди: почесні дипломи, грошові премії, цінні подарунки.

Завершилися урочистості передачею Закарпаття Рівненщині естафети відкриття конкурсу. Восени нинішнього року XIII мовний марафон стартуватиме в м. Рівному. І ми, освітяни Севастополя, обов'язково приєднаємося до цього популярного, престижного мовно-національного проекту.

Валентина ЛОПАТЮК,
методист Інституту післядипломної освіти Севастопольського міського гуманітарного університету

ПРОКУРАТУРА ЗАБОРОНИЛА КРЕМЕНЧУЦЬКІЙ ГАЗЕТІ ВИХОДИТИ РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Прокуратура Кременчука Полтавської області встановила, що редакція газети міськради «Вісник Кременчука» порушила закон, прийнявши рішення випускати видання російською мовою. Про це УНІАН повідомив прокурор Кременчука Тимофій Кодола.

За його словами, прокуратура Кременчука провела перевірку за зверненням секретаріату Кременчуцької міської організації Національної спілки журналістів України, в якому йшлося про те, що видання суспільно-політичної газети Кременчуцької міської ради «Вісник Кременчука» вийшло частково російською мовою.

«Під час перевірки встановлено, що відповідно до свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації — газети «Вісник Кременчука» мовою видання є українська мова. Проте, порушуючи вимоги Закону «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» і виданого свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, в №16 вказаної газети на сторінках 2-3, 18-19 були опубліковані статті російською мовою, що й викликали обурення Кременчуцької міської організації Національної спілки журналістів України. За результатами проведеної перевірки прокуратурою Кременчука внесено подання в Кременчуцьку міську раду (засновник видання) з вимогою усунути встановлені порушення закону і не допускати їх надалі», — сказав Т. Кодола.

ЛИСТ ІЗ БРЕСТА

З великим задоволенням прочитав статтю «Білоруською — без акценту, українською — від душі» («Кримська світлиця» від 27.04.2012).

Що стосується динаміки, то, як на мене, серед молоді як в Україні, так і в Білорусі вона тепер позитивна. Все більше молоді знає та користується білоруською та українською мовами. Тільки темпи поширення рідної мови в Білорусі є в кілька разів меншими, ніж української в Україні. А ось старше покоління «вимивається»: на зміну носіям автентичної культури приходить русифіковане покоління. І на сході України, і в Білорусі це дуже помітно. Добре, що серед цього покоління є люди, які хочуть, щоб їхні нащадки не були такими, як вони, а стали кращими. Недавно нам обіцяли, що один з каналів телебачення буде цілком білоруськомовним, але якогось резонансу досі не було, і я не знаю чи цей план втілений у життя. Зрештою, білоруськомовне середовище розпо-

ПРОШУ СЛОВА!

Вибори наближаються. За кого голосувати? На 2010 рік в Україні — 179 партій. Сміються, мабуть, над українцями в світі ворожі до України сили. Як же, клонули на наживку — лідерство, роздрилися, а ми скористаємось. Обняв би Рефата Чубарова за зауваження українцям, що так «своєрідно» сприймають заклик свого Кобзаря «Борітеся — поборете!» борються здебільшого поміж собою... Почуйте ж, лідери українських партій, слова, сказані у вічі, об'єднуйтеся швидше, докажіть, що «не дурні і п'яні». Я за «м'яке сідало» для лідерів голосувати не буду!

За БЮТ «Батьківщину»? Ми називаємо «Батьківщина», розуміємо — Юлія, говоримо Юлія — розуміємо партію. Це ми давно виплюнули при компартії Леніна — Сталіна. Та й що за нею? Двічі була нікудишнім прем'єр-міністром, зраджувала Президента В. Ющенка, організувала змову, голосування імпічменту, популіст, отримувала в Росії високі нагороди. Не вже в партії не знайдеться лідера та ядра українських патріотів? Левко Лук'яненко щось засидівся під патронатом Юлі...

За Яценюка, «Фронт

рошилося і вже не асоціюється з БНФ, цей рух, скоріше, є символом минулого.

Хотів би організувати виставку картин берестейця Сергія Козака у Львові. Це один з небагатьох випадків, коли наш регіональний художник має національну свідомість і не соромиться своєї архаїчної говірки. Взимку йому виповнилося 60. Львів — це саме те місто, де було б кому дати фахову оцінку митцеві. І вдячний глядач знайшовся б. Пробував намовити Юрія Винничука, бо він асоціювався у мене з таким серцевищем, але він каже, що далекий від образотворчого мистецтва. Добре було б залучити студентів-художників, музей Труша (бо він пише в імпресіоністичній манері) та, може, якусь приватну галерею. Юрій Гаврилюк з польського Підляшшя вже організував свою фотовиставку у Львові, може, піти його шляхом? І ще одне: я знайшов у Одесі цікаву людину з берестейським корінням. Їхня родинна історія — це справжній детектив! Варто написати статтю про нього.

Віктор МІСІЮК, культуролог
м. Брест

Змін? Чудова біографія, розумний, удачливий у бізнесі, з подачі партії «Наша Україна» отримав почесну посаду — Голова Верховної Ради, та не виправдав — залишати крисло під час засідання не мав права, то й втратив. Вийшов з партії «Наша Україна», заснував свою. Бачте, якась циганка наворожила йому, що од-

РОЗДУМИ ВИБОРЦЯ

носібні йти на вибори вигідніше. А життєвий досвід підтверджує, що гуртом і батька бити легше. Славні хлопці заснували «Пору», а що з того? За Комуністичну партію Симоненка? Всю свою історію зміщувала Російська імперія, навіть білогвардійський генерал Денікін пожалів, що воював проти комуністів, враховуючи їхню політику. Концтабори, розстріли інтелігенції, голодомори, знищення селян України, ссесування людини з мавпою, радянськонімецький парад у Бресті в 1939 році, на якому наш генерал ніс фашистський прапор, німецько-радянські спільні шестимісячні навчальні збори танкістів — зняті на кіноплівку. Від цих фактів волосся дибки стає! Як і

від того, що комуніст Симоненко якшається з капіталістами-олігархами. За партію «Наша Україна» В. Ющенко — Наливайченка? Мені подобається, що партія зміцнювала демократію, Україна мала високий імідж в Європі, відібрала Криворізький металургійний комбінат від злодіїв. У 2000 році, коли прем'єр-міністром був В. Ющенко, були виплачені борги пенсіонерам за декілька років, зменшена заборгованість за іноземними кредитами, економіка України забезпечувалася з бюджету без іноземних позичок, збільшена допомога при народженні дитини в декілька разів тощо. Це не сподобалося комуністичній більшості у Верховній Раді — і вони відправили Ющенка у відставку. Коли ж його вибрали Президентом, неконституційно переворотили Україну в парламентсько-президентську, обмежили права.

Думаю, всім українським за духом партіям слід об'єднатися саме на базі «Нашої України», яка має досвід і кадри високого рангу. Ви нічого не втратите, бо ніколи не вигравали, а разом виграєте. І виборці за об'єднані партії проголосують!

**Костянтин
МОЧУЛЬСЬКИЙ**
м. Керч

УПЕРЕДЖЕНА ДРУЖБА...

МЗС України вважає рішення про ліквідацію Все-російської громадської організації «Об'єднання українців Росії» (ОУР) таким, що свідчить про упереджене ставлення до діяльності української діаспори та суперечить традиційній дружбі між двома народами. Про це йдеться у заяві прес-служби МЗС України щодо ліквідації ОУР рішенням Верховного суду РФ 18 травня.

«Це рішення засвідчило упереджене ставлення до діяльності української діаспори, незважаючи на багаторазові запевнення на політичному рівні у протилежному. Вважаємо, що такий підхід суперечить відносинам традиційної дружби між нашими державами та народами», — йдеться у заяві зовнішньополітичного відомства.

Як зазначається, ліквідоване «Об'єднання українців Росії» було єдиною все-російською українською громадською організацією. «З ліквідацією «Об'єднання українців Росії» (ОУР) численна українська діаспора Росії вперше стикнеться із ситуацією, коли українські громадські організації не будуть представлені на федеральному рівні», — наголошують у МЗС.

У заяві висловлюється підтримка обгрунтованому прагненню української діаспори, яка є однією з найбільших етнічних громад у Російській Федерації, мати впливову та ефективну українську громадську організацію із загальноросійським статусом, діяльність якої сприятиме подальшому розвитку двосторонніх культурно-гуманітарних зв'язків.

МЗС України закликала російську сторону «ухвалити принципове рішення щодо реального сприяння в правовій самоорганізації української громади в Російській Федерації».

Як повідомлялося раніше, попереднє рішення про ліквідацію Федеральної національно-культурної автономії українців Росії, яка існувала з 27 березня 1998 року, було прийнято ще у січні 2010 року. Позов Міністерства РФ до суду стосовно закриття базувався на скаргі активіста фонду «Родина» Журавльова, який заявляв, що ФНКА УР «веде політичну діяльність, прославляє бандерівців і впливає негативно на Росію».

ПОРЯДОК ДЕННИЙ ДЛЯ УКРАЇНИ

Учасники ініціативної групи «Першого грудня» розпочинають роботу над новим порядком денним країни, адже переконані, що сьогоднішній першочерговою є загальнонаціональна розмова щодо тем, від яких залежить наше майбутнє. Про це на прес-конференції в УНІАН 22 травня повідомили Богдан Гаврилишин та Вадим Скурятівський. Представники ініціативної групи «Першого грудня» представили резолюцію Національного круглого столу «Запрошення до суспільного діалогу» та окреслили головні її позиції.

«Була обговорена ситуація в українському суспільстві, висловлена глибока стурбованість згортанням демократичних процесів у країні останніми роками, тривога щодо дотримання демократичних стандартів під час виборів до Верховної Ради України 2012 року», — йдеться у резолюції.

За підсумками проведення Національного круглого столу, участь у якому взяли понад 70 громадських діячів, експертів, діячів культури, ініціативна група «Першого грудня» визначила пріоритети, над якими працюватиме:

— **Правова держава та справжнє народовладдя.** Країна потребує правил гри, яких би

дотримувалися і влада, і суспільство. Будь-які реформи не матимуть успіху, якщо українці не визначаться, як вони організують спільне життя. Якими є інструменти справжнього народовладдя та як забезпечити їхню імплементацію без політичних конфліктів і соціальних потрясінь? В основі правової держави має бути суспільний консенсус і саме це створить умови для поступу в усіх сферах.

— **Земля як основний ресурс країни.** Земля є стратегічним ресурсом України, тому питання земельної реформи набуває все більшої актуальності. В якій спосіб має вона відбуватися і хто має бути ефективним господарем української землі, як має розвиватися аграрний сектор?

— **Виборча система.** Виборчий процес має бути реальним механізмом для розвитку політичної системи країни, забезпечувати соціальні ліфти, змінність політичних еліт та оновлення управлінського класу. Як досягнути чітких правил гри, змагальності, прозорого, чесного і вільного волевиявлення? Як організувати так, щоб зміна влади відбувалася без втрати динаміки суспільного поступу?

— **Освіта.** Освіта є основою структури будь-якого соціуму і моделює суспільні взаємини майбутнього. Якою має бути освіта для забезпечення формування нових цінностей суспільства? Як забезпечити реальну університетську автономію, модернізувати програми і підходи до навчання та побудувати комунікацію між сучасним учнем та вчителем? Як забезпечити розвиток науки та інновацій?

Учасники ініціативної групи «Першого грудня» повідомили, що впродовж червня — вересня 2012 року пройде серія регіональних круглих столів, на яких у широкому експертному та громадському середовищі будуть обговорені ці важливі теми. Круглі столи заплановані, зокрема, в Харкові, Львові, Одесі та Дніпропетровську. Експертів із окреслених тем «Першого грудня» запрошує згодуватися до співпраці через сайт www.1-12.org.ua.

Результатом роботи Національного круглого столу та регіональних розмов стане підготовка тематичних Національних доповідей, які окреслять перспективу для країни та назвуть першочергові напрямки руху.

«Без суспільного бачення та консенсусу щодо того, якими мають бути правила гри в країні, як українцям найкраще розпорядитися одним із головних ресурсів країни — землею, та як освіта має забезпечува-

ти функцію моделювання майбутнього суспільства, спроби визначитися з іншими питаннями не мають під собою реального підґрунтя», — переконані учасники прес-конференції.

Національний круглий стіл утверджується як новий інститут, що започатковує демократичний процес висловлення суверенної волі народу України через свідому комунікацію і співпрацю вільних людей. Восени заплановане наступне його засідання, де за участі представників громадськості, ділових кіл та політиків будуть заслухані Національні доповіді та обговорені пріоритети нового порядку денного країни.

Нагадаємо, що до створеної в 20-ту річницю референдуму ініціативної групи «Першого грудня» увійшли чільні представники національної інтелігенції: В'ячеслав Брюховецький, Богдан Гаврилишин, Володимир Горбулін, Семен Глузман, кардинал Любомир Гузар, Іван Дзюба, Мирослав Маринович, Мирослав Попович, Євген Сверстюк, Вадим Скурятівський, Ігор Юшовський.

5 квітня 2012 року в Києві ініціативна група «Першого грудня» провела Національний круглий стіл, на якому зібрала широке коло української інтелігенції і розпочала процес формування порядку денного для країни.

Контактний тел.: +380 63 628-68-69
news@1-12.org.ua www.1-12.org.ua

НАМАЛЮЙ ТРАВНЕВИЙ РАНОК!

16 травня в Будинку художника у Сімферополі відкрилася традиційна виставка, де, за офіційною версією, представляються роботи художників, які зазнали депортації. Фактично ж тут представлена творчість кримськотатарських митців, котрі народилися значно пізніше, але зберігають події 68-річної давнини у своїй генетичній пам'яті або ж знають про них зі спогадів старших.

Та і сюжети картин здебільшого не перегуковуються з трагічними епізодами минулого, у кращому разі, роботи приваблюють своїм національним колоритом. Тим не менше, лише звільнившись від особливої аури цієї виставки, починаєш усвідомлювати, що насправді вона — не зовсім про депортацію, бо все, що там є, розглядаєш через призму певних подій, які прямо чи опосередковано вплинули практично на кожну творчу особистість.

Так, я була немало здивована, коли прочитала під картиною бахчисарайського художника Ісмета Велліулаєва замість назви «Депортація», у чому я ніяк не сумнівалася, зовсім іншу. Про те, чого я очікувала, лише сюжет картини Алі Бекірова. А

колоритна стара татарка, що виходить із занедбаной хатинки, також не обов'язково перебуває в засланні. Хоча для мене цей твір голови асоціації кримськотатарських художників Ірфана Нафієва, безумовно, теж пов'язаний із трагічними подіями далекого травня. А кримськотатарські вузькі вулички Бахчисарая та південні пейзажі, звичайно, нав'яли спогади, що не дають спокою художникам на чужині.

Відкрив виставку скульптор Айдер Алієв, зауваживши, що на ній представлені роботи багатьох молодих авторів. А взагалі, як пізніше з'ясувалося, картин, що експонуються вперше, тут виявилось небагато, і це є головним недоліком виставки. Від організаторів прозвучало також побажання більше одержувати робіт, виконаних у традиційному стилі.

Майже одразу ж після відкриття відбулося вручення грамот молоді, яка відзначилася у нещодавно проведеному в КПУ конкурсі, теж присвяченому річниці депортації.

За вдале розкриття теми було нагороджено Олексія Усика, за краще графічне виконання — Мустафу Чабана, за пластичність — Хатідже Ібрагімову. А ще Олександра Васюка, Вікторію Гаврилову, Юрія Петренка та інших. Вручав грамоти, підхопивши естафету у голови Рескомнацу Едема Дуакова, а також виголосив слова співчуття у зв'язку зі скорботною датою від імені міністра освіти, науки, молоді і спорту АРК Віталіні Дзоз її заступник Андрій Таран.

Виступив також голова кримської філії Спільки художників України Микола Моргун. Він простежив динаміку, притаманну творчості художників у часовому зрізі, зауваживши, що на зміну напруженим, емоційно насиченим роботам 90-х років прийшли більш спокійні і розкряпані, а також нагадав, що вже час готувати творчий звіт до 70-річчя з дня депортації.

А хтось із художників заявив, що взагалі ця виставка його не хвилює, бо таке можна побачити всюди.

Її особливістю стала присутність робіт художниці кримськотатарського походження, яка приїхала з Туреччини. Для розміщення її доробку було виділено окрему залу, де, за вимогою авторки, заборонялася фотозйомка. А шкода, бо щось розповісти на словах про ці пост-модернові твори неможливо, оскільки єдине, що вони нагадують, це безсистемно, але яскраво розфарбований кахель.

Завершив урочисту частину своїм виступом самодіяльний художник Ахтем Алієв, який, можливо, має найбезпосередніше відношення до депортації, бо народила його матуся у потязі, дорогою в невідоме. Ахтем-ага, творчість якого тут пред-

ставлена двома картинами «Натюр-морт» і «Сім'я», прочитав власного вірша, де як художник висловив своє творче кредо.

Потім присутні вирушили на другий поверх — там цього ж дня відкривалася виставка, присвячена пам'яті кримськотатарського художника Раміза Нетовкіна. Більш як 25 років тому юний Раміз співпрацював з державним книжковим видавництвом «Таврія», де на той час я була редактором. Про те, що Раміза, який залишився в пам'яті зовсім хлопцем, вже немає, на виставці я довідалася вперше. Дивно було усвідомлювати, що за цей час, коли ми не бачилися, він встиг виконати свою життєву програму, зазнати тяжкої хвороби і відійти у вічність. Тим більше, що його творчий доробок характеризувався незмінним почерком і уподобаннями. Раміз на все життя залишився шанувальником кримської старовини, того, що ось-ось відійде у минуле, а можливо, вже й відійшло разом зі своїм віданим художником. І де тільки він знаходив оті дивовижні, криві, романтичні вулички, безумовно, довоєнного, а можливо, і дореволюційного періоду? Як умів побачити і передати привабливість стареньких крим-

ськотатарських хаток? І все це — живий малюнок на папері, графіка, де лише зрідка присутня скупа кольорова гама.

Без здивування довідалася, що колеги любили і шанували Раміза, бо любили його і ми. Раміз Нетовкін проживав у Криму, Білогірському з 1975 року, тут закінчив Сімферопольське художнє училище ім. Самокиша. Одним із його викладачів був Микола Сергійович Моргун, який, хвилюючись, говорив і про високий професіоналізм художника, і про те, якою він був чудовою людиною. А ще лунали слова щодо необхідності відкрити в його квартирі музей. «В пароходи, строки і другіє добріє дела» все частіше втілюються мої колишні товариші, знайомі, друзі. І лише тепер я раптом подумала, наскільки боляче було Рамізу спостерігати, як витравлялася в Криму пам'ять про його народ! Можливо, саме тому захворіло його ще молоде серце, а на малюнках зображав він лише те, що зберігало енергетику його співвітчизників: будинки, де вони жили до вигнання, вулиці, якими ходили, посаджені ними дерева...

Тамара СОЛОВЕЙ

«ЦЕ ПРИКЛАД НАМ, ХТО ЩЕ ЖИВЕ І ТВОРИТЬ...»

У квітні минув 101 рік від дня народження нашої славної землячки — уродженки м. Лубни на Полтавщині, Героя України, кавалера ордена княгині Ольги, заслуженого майстра народної творчості України Віри Сергіївни Роїк. З цієї нагоди до Лубен, на Полтавщину, завітав син майстрині — Вадим Михайлович Роїк, відома в Криму особистість, невтомний популяризатор і палкий шанувальник мистецтва загалом і вишивки зокрема.

Вадим Михайлович побував у ЗОШ № 7 м. Лубни, де постійно діє музей робіт Віри Роїк. Близько двох місяців виставка «Український рушничок» перебувала в районному історико-краєзнавчому музеї імені його засновника, заслуженого вчителя України Івана Саєнка у с. Вовчик на Лубенщині. А вже з 1 лютого цього року виставка в урочистій обстановці була репрезентована у краєзнавчому музеї сусіднього курортного міста Миргород.

Автор цих рядків бачив схвальні записи у книгах відгуків, які можна охарактеризувати коротко: дивовижні вишивані полотна викликали подив і захоплення, а з боку фахівців — високу оцінку і визнання.

Ось деякі миргородські відгуки: «Від імені миргородських вишивальниць дякую долі, що я змогла зустрітись з такою людиною, як Віра Роїк. Мужня, працююча, вольова творча особистість... Її роботи — це скарбниця народної творчості, це приклад нам, хто ще живе і творить на цьому світі. Ми пам'ятаємо її, любимо і завжди в захваті від її робіт. А. Сіваченко. 26.02.2012».

«Виставка «Український рушничок» — найкраща з усіх, що я коли-небудь бачив. З повагою, А. Балтін, лютий 2012».

Вадим Роїк також побував у філії Лубенського краєзнавчого музею — галереї образотворчого мистецтва, де з

минулого року відведене місце для постійно діючої експозиції робіт Віри Роїк. У Лубенській міській книгозбірні син майстрині зустрівся зі студентами навчальних закладів міста, а також старшокласниками середніх навчальних закладів. Тут же Вадим Михайлович презентував недавнє літературно-ху-

дожне видання (вінок сонетів) «Я, Віра...» колишнього лубенця, а нині мешканця АР Крим, українського поета Сергія Сурмача. Ця книга є творчим поєднанням поезії та народного мистецтва, широко проілюстрована фотографіями робіт Віри Роїк.

Виставка «Український рушничок» у Полтавському

художньому музеї (галереї мистецтв ім. Миколи Ярошенка) привабила численну аудиторію. До слова, за життя вишивальниці на Полтавщині відбулося 18 її персональних виставок у дев'яти містах і районних центрах.

На відкритті виставки, яку допомагали створити учениці Віри Сергіївни — внучка Аліна Воронова, правнучка Юлія Абрамова, вишивальниця Євгенія Жукова і син вишивальниці Валентина Носенко, з вітальним словом виступили: Валентина Титаренко, кандидат педагогічних наук, завідувачка кафедри техніки і дизайну Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка; Катерина Фесик, заслужений працівник культури України, директор обласного краєзнавчого музею; Костянтин Бобрищев, президент Фонду міжнародних премій; Сергій Шерман-Короленко, праправнук В. Г. Короленка, редактор редакційно-видавничого відділу Полтавської державної аграрної академії; Ольга

Курчакова, член Національної спілки художників України, мистецтвознавець, кавалер золотої медалі «Хреста Спасителя»; українська письменниця, поетеса Наталя Бакалай, журналістка Євгенія Логвиненко, а також автор цих рядків.

Водночас із відкриттям виставки «Український рушничок» також відбулася презентація книги Сергія Сурмача «Я, Віра...». Цікавий і неординарний захід не оминула обласна телерадіокомпанія «Лтава» та полтавське міське телебачення, телеканал «Місто».

В. М. Роїк продовжує наполегливо пропагувати на території України вишивані роботи своєї матері. Того ж дня він зустрівся з директором Решетилівського художнього професійного ліцею п. Наталєю Бігун, оглянув музей навчального закладу і домовився про виставку «Український рушничок» у цьому оригінальному музеї.

Олександр ТАРАСЕНКО, журналіст м. Лубни на Полтавщині Фото автора

ЩАСТЯ ПРИЙШЛО У СТРАСНУ П'ЯТНИЦЮ

Наші улюблені домашні тваринки — кішечки та собаки. Як же вони нам віддані! Завжди проводжають нас, куди б ми не йшли, та з нетерпінням чекають нашого повернення.

Яскравим прикладом такої вірності є відомий фільм «Хатіко», який був знятий за реальними подіями. Кожен день пес Хатіко проводжав свого господаря до вокзалу, коли той відправлявся на роботу, а ввечері приходив знову, щоб його зустріти. Та одного дня хазяїн раптово помер на роботі від серцевого нападу. Не дочекавшись його, Хатіко продовжував приходити на станцію щодня. Упродовж дев'яти років він приходив на одне і те ж місце, так там і загинув.

Чому вони нас так люблять і завжди раді бачити, вважаючи своїми друзями, а деякі з нас ображають цих, ні в чому не винних істот?

Я була дуже здивована жорстокістю вчителя — «героя» статті «Хто кицьку образити, той вік щастя не побачить» («Кримська світлиця», № 8), який викинув кицьку з 4-го поверху. Та ще й не просто вчитель, а вчитель православної культури. Хіба може така людина працювати вчителем?

Після прочитання цієї статті я спілкувалася з багатьма людьми. Деякі з них казали, що такого вчителя взагалі не можна допускати до дітей — хтозна, що ще в нього на думці?

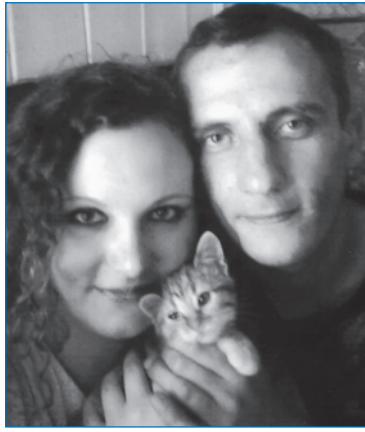
Я мала розмову з людиною, в якій неймовірно добре серце, не скривить навіть комахи. Звуть її Анастасія, їй 21 рік, працює продавцем у місті Сімферополі. Про тварин може розмовляти годинами. Я

спитала у неї, що вона може сказати про вчинок цього нібито освіченого чоловіка? Вона з гіркою подивилася на мене і відповіла: «Це дуже прикро, але є такі люди (якщо їх можна так назвати), і їх, на жаль, немало». І розповіла мені історію про те, як вони з мамою врятували кішку від людської жорстокості.

Сталося це місяць тому. Мати Анастасії, Світлана Миколаївна, працює кухарем у лікарні. Біля цієї лікарні завжди водилося декілька кішок. Годувати їх було заборонено, але Світлана не могла дивитися у ті голодні оченята, і вона потай виносила їжу кошениат.

Якось викроїлася в неї вільна хвилинка, й Світлана вирішила провідати своїх улюбленців. У коридорі почула якийсь шум, пішла на звуки і помітила, що в куточку, у відріді, яке призначене для миття підлоги, бореться за життя малесеньке кошеня.

Відро було повне брудної води, а тваринка дуже маленька, ледве розплюшувала очі. Як потім стало відомо, «допомогла» цьому створінню потрапити у халепу прибиральниці лікарні. Вона хотіла втопити кішечку, щоб не заважала. Світлана Миколаївна швидко витягла кошеня й сховала під куртку. Одразу зателефонувала доньці Анастасії, і нічого не пояснюючи, попросила негайно приїхати (розповідати було ніколи, заносити тварину у приміщення не дозволялося). Приблизно через 15 хвилин донька Світлани приїхала зі своїм чоловіком і забрала додому кішечку. Як згадує зараз Анастасія, вона дивилася за тваринкою, як за дитинкою. Кілька

Анастасія, Олександр і Сонечка Олександрівна

разів на день промивала оченята, годувала її, купала. Кішечка одужала та радувала своїх «батьків». Так, так — батьків, я не обмовилася, бо Анастасія зі своїм чоловіком Олександром вважають її членом своєї родини і навіть називають Сонечкою Олександрівною.

Слід зазначити, що Сонечку врятували саме у страсну п'ятницю. Відомо, що кішечки приносять щастя. Сонечка також принесла щастя своїй рятувальниці, бо Анастасія дуже довго не змогла знайти роботу. І саме після появи цього кошениати їй зателефонували та запропонували хорошу роботу. Тепер Анастасія завжди повторює: «Щастя до мене прийшло у страсну п'ятницю».

Взагалі, кішка — це символ домашнього тепла і затишку. Якщо у ваш дім прийшла ця тваринка, то це до великого щастя в родині. Тож, люди, не відштовхуйте свого щастя!

Аліме ЧАТАЛОВА,
студентка 5 курсу Кримського державного інженерно-педагогічного університету

ЗЛО МАЄ ВЛАСТИВІСТЬ ПОВЕРТАТИСЯ...

Ми вважаємо, що проблема, пов'язана з тваринами, сьогодні є дуже актуальною, оскільки через тварин помирають люди, а через людей гинуть тварини. Багато з нас сьогодні навіть не задумуються над цією проблемою, а шкода.

Ми, діти, переймаємося ситуацією, що склалася у деяких зоопарках нашої країни. Взяти хоча б столичний зоопарк. За статистикою, там померло приблизно 70 тварин. Чому це жахіття продовжується й досі і працівники цього зоопарку нічого не можуть зробити?.. Чи не хочуть?.. Думаємо, що причиною смерті цих беззахисних тварин є недбалість людей...

Повною протилежністю є наш Ялтинський зоопарк. Він є одним з найбільших та найкращих в Україні. Тварини там не гинуть, бо про них дбають, піклуються і, головне, — люблять.

Кажуть, що людина, у якої нема собаки, нещаслива, адже їй не дано пізнати справжню дружбу. Це — правда. Часто чуємо, що собака може завдати шкоди людині. Це теж правда. На жаль, сьогодні у Сімферополі розгулюють цілі зграї голодних, розлючених псів. Але винні у цьому люди, тобто їхня байдужість і бездіяльність. Ми часто провокуємо агресію тварин та після цього ще й обурюємося на них. А зло має властивість повертатися...

Єлизавета КУРНИЦЬКА, Вікторія БАБЕНКО,
учениці 7 класу НВК «Консоль», м. Сімферополь

БРАТИ НАШІ МЕНШІ

Озирайтесь навкруги. Ви побачите багато надзвичайного, прекрасного, неймовірного. Усе це — природа! Як багато чарівної краси ми, люди, знищуємо! Як багато видів тварин зникло з обличчя Землі! Я вважаю, кожен з нас повинен думати про це, захищати і допомагати кожній тваринці. «Як?» — спитаєте ви.

От що вам відповім. Я думаю, що коли ви бачите, як знущаються над тваринами або утримують їх в умовах, не придатних для життя, треба одразу повідомити про це в установи захисту тварин. Мені дуже запали в душу випадки смерті тварин у зоопарках, адже ці установи повинні стати справжніми домівками для беззахисних істот. Я вважаю, що людина повинна все ж таки озирнутися назад і подивитися на тих, хто залишився там, позаду... Тварини, рослини! Усе живе просто не має часу для того, щоб пристосуватися до прогресу, до нових речей, які тепер мають люди! Також я вважаю, що кожен повинен сам думати про тварин, які не мають домівки, про тих, кому нічого їсти. А як багато тварин гине на дорогах!!! І про це люди мають хвилюватися. Бо на Землі живе не тільки людина, а й інші істоти, які теж потребують уваги!

Подумайте над цим, і не залишайтеся байдужими...

Оля КОЛОСОВА, учениця 5 класу
НВК «Консоль», м. Сімферополь

ПОКАРАЛИ ЗА ЖОРСТОКІСТЬ

Перехожий завадив двірнику, 59-літній жінці, повісити кошенят прямо на очах у дітей. «Слідчо-оперативна група встановила, що двірник вирішила позбутися кошениат, які жили у дворі багатоповерхового будинку. Кошенят було близько місяця, діти і дорослі годували їх, доглядали, гралася. Заважали котки тільки двірнику», — повідомляє УМВС України в м. Севастополь.

Свідок події розповів, що, виїхавши вранці з під'їзду, він побачив переляканих, заплаканих двох маленьких дівчаток. Діти наперед почали просити його врятувати кошениат, яких шойно двірничка повісила на дереві. Чоловік кинувся у той бік, куди вказали діти. На дереві на капроновій нитці теліпалися прив'язані за шиї троє кошениат. Врятувати чоловікові вдалося тільки двох з них, йдеться в повідомленні.

За фактом жорстокого поводжен-

ня з тваринами Балаклавським районним відділом міліції порушено кримінальну справу. Двірник призналася у скоєному і широко кається. Причину свого вчинку пояснила тим, що була п'яна.

* * *

Як повідомляє портал atv.odessa.ua, за жорстоке поводження з тваринами у квітні в Одесі за грати вже потрапив чоловік, який прямо посеред вулиці на очах у перехожих намагався вбити kota. Причому робив це з таким звірством, що навіть найбільш холоднокровні не витримали — і врукоташну відбивали чотириноного у садиста.

Уродженець Молдови 47-річний Іван А., який проживає в Одесі, отримав 2 місяці ув'язнення за жорстоке побиття вуличного kota на прізвище Рудий.

Подібний вирок — рідкість для української юриспруденції, а для Одеси взагалі унікальний, зазначає

активістка одеського Союзу захисту тварин Ірина Момот.

«Рудий був звичайним вуличним котом, доки, як говориться, «не перебіг доріжку» місцевому двірнику. Той схопив kota за задні лапи і почав бити головою об стіну», — розповіла Любов Олексіївна, яка стала очевидцем випадку. Тоді 86-річна жінка, не злякавшись, кинулася рятувати тварину.

Під час побиття Рудий отримав серйозні травми. У нього було кілька переломів, а внутрішні органи відбиті. На лікування тварини пішло два місяці.

Ця історія схвилювала Одесу. Люди всім миром збирали гроші на лікування і реабілітацію, а двірника засудили до тюремного ув'язнення. Цей випадок змінив долю Івана А.: він «зав'язав» зі спиртним, завів двох котів і почав підготовувати інших бродячих тварин. Що ж до Рудого — то йому пощастило. У легендарного kota з'явилася дбайлива господарка і свій дім.

<http://www.ukrinform.ua>

УВАГА: КОНКУРС!

«МЕНІ ТРИНАДЦЯТИЙ МИНАЛО...»

До 13-річчя кримської дитячої газети «Джерельце» під Шевченковим гаслом «Мені тринадцятий минало...» оголошується творчий конкурс серед юних читачів — школярів Криму і всієї України. Надсилайте на адресу редакції (звичайною або електронною поштою) ваші літературні, поетичні, публіцистичні твори — на будь-які теми, які могли б бути надрукованими в дитячій газеті. Компетентне журі, яке очолює незмінний шеф-редактор «Джерельця» Данило Андрійович Кононенко, оцінить і відбере кращі творчі доробки, автори яких отримають шанс вибороти суперприз (розкладний велосипед!) та інші нагороди.

Крім творчих завдань, будуть й цілком конкретні, за які нараховуватимуться додаткові бали. Ось два з них:

— КОЛИ ВИЙШОВ ПЕРШИЙ НОМЕР «ДЖЕРЕЛЬЦЯ»?

— ХТО, НА ВАШУ ДУМКУ, НАДАВ ДЛЯ ПЕРЕМОЖЦЯ КОНКУРСУ У «ДЖЕРЕЛЬЦІ» ГОЛОВНИЙ ПРИЗ — ВЕЛОСИПЕД?

Чекаємо на ваші відповіді, вірші, оповідання, репортажі, новели, статті. Творіть! Дерзайте! Перемагайте!

«КРИМСЬКА ВЕСНА» ПРИНЕСЛА НИЖНЬОГІРЦЯМ ПЕРЕМОГУ!

Щороку навесні до Сімферополя з усіх куточків півострова з'їжджаються юні журналісти, поети і прозаїки на свій традиційний фестиваль «Кримська весна». Збираються не просто поспілкуватися та обмінятися досвідом, а ще й отримати заслужені нагороди за перемогу у відкритому всекримському конкурсі «Мій голос», в якому цього року взяли участь не тільки кримчани, а й юні обдарування з п'яти регіонів України. Тож нещодавно переможці республіканської конкурсної програми «Мій голос-2012» були запрошені до столиці автономії, в Кримський республіканський центр дитячої та юнацької творчості.

Наш степовий край представляли юнкори творчого об'єднання «Родник», поети і прозаїки поетичного клубу «Слово» Нижньогірського ЦДЮТ — переможці районної конкурсної програми «Мій голос-2012». Як завжди відзначилися вихованці Мустафи Аріфова, які представили на суд компетентного і суворого журі інформаційно-пізнавальну газету «Шкільний ковчег», радіопрограми «Нью Джерейшен», «Формула юності», «Дім» і «Акцент». А журі справді було дуже суворим і професійним, адже в його складі були справжні професіонали-журналісти кримських, всеукраїнських та російських ЗМІ.

Вони й дали високу оцінку роботі Нижньогірської школи дитячої журналістики. Так, газета «Шкільний ковчег» у пертій боротьбі, поступившись всього півбалом київським юнкаром, стала лауреатом фестивалю. Над номерами друкованого видання, представленого на конкурс, славно попрацювали головний редактор Рефат Мемедяєв, кореспонденти Алім Абдулхай-

Б. Аблаєв

ров та Андрій Мотрич, Володимир Петров і Наталя Бутовченко, Аліна Дрекслер і автор цих рядків — Бекір Аблаєв. Знову порадували редакції радіопрограм «Формула юності» (редактори Іса Османов і Зейнеб Небієва, Анна Назарова та Ірина Дрозд) і «Нью Джерейшен» (редактори Вікторія Давиденко та Анастасія Кабанова, Аліна Дрекслер, Бекір Аблаєв, Катерина Мамліга), які отримали Гран-прі, а авторська радіогазета Рефата Мемедяєва «Дім» стала лауреатом. У номінації «Публіцистика» лауреатами стали Алім Абдулхайров і Рефат Мемедяєв, дипломантами — Бекір Аблаєв, Андрій Мотрич і Володимир Петров, лауреатом у номінації «Проза» — Бекір Аблаєв.

Перемозі нижньогірців посприяли також вихованці Галини Овсієнко — керівника поетичного клубу «Слово». Дипломантами цього престижного конкурсу стали юні й талановиті поети Радіє Болотіна, Катерина Володченко і Маргарита Зенькович. Здивував своїми фотороботами Сергій Кочубей з Уваровки — він став дипломантом конкурсу.

Вручила дипломи та цінні призи учасникам фестивалю завідувач гуманітарного відділу КРЦДЮТ Тамара Лебедева, котра побажала усім нових творчих висот і досягнень. Чудовий творчий подарунок юним талантам усього півострова зробили вихованці столичних музичних шкіл. Фестиваль вдався на славу, відразу був даний старт новому етапу цієї конкурсної програми, підсумки якого будуть підбиті вже наступного року.

Бекір АБЛАЄВ,
учень 7 класу Нижньогірської
ЗОШ № 2 в Криму

М. Аріфов

КРИМСЬКА ПЕРСПЕКТИВА У СВІТЛІ ДЕПОРТАЦІЇ

(Закінчення.
Поч. на 3-й стор.)

Бо важливо сьогодні не захо-ватися від усіх, не «відокремити-ся», а стати одними з лідерів громадської думки, яким довіря-ють. Хочу відзначити щодо цього газету «Голос Крима» того періо-ду, коли з нею співпрацювали демократично налаштовані укра-їнські журналісти, — вона, чи не єдина в Криму, подавала не ви-кривлену проросійськими наст-роями правду і користувалася популярністю не лише в крим-ськотатарських родинях.

Суттєво, що на мітингу, при-свяченому 68-й річниці з дня депортації, були присутні і де-путати від ВР України: Олесь Доній, Микола Томенко та голо-ва фракції «Наша Україна — На-родна самооборона» Микола Мартиненко. Останній заперив, що разом із кримськими татарами цього дня сумують мільйони укра-їнців і що, створивши демок-ратичну більшість, нинішня опо-зиція не лише подбає про ухва-лення відхиленого законопроек-ту, але й забезпечить кримсько-татарський народ усім необхід-ним: роботою, житлом, землею, водою тощо, а також створить умови для повернення на бать-ківщину решти репатріантів і га-рантує їхню належну присутність

у всіх органах влади та унемож-ливить дискримінацію за націо-нальною ознакою. На жаль, все це сприймалося швидше як пе-редвиборний піар, бо перебу-вання цієї фракції біля владного керма у житті кримських татар нічим особливим не позначило-ся, та й вирішити проблеми од-ного народу, залишивши без уваги інші, навряд чи можливо. Це б означало — вибіркове пра-цевлаштування, вибіркове за-безпечення житлом, навіть вибір-кове водопостачання, і про не-демократичність подібного під-ходу вже говорилось. Тим не менше, стати на заваді ухвален-ню нових законопроектів, що б'ють, у першу чергу, по репат-ріантах, таки можливо і необхід-но. Це стосується, зокрема, за-кону, що передбачатиме вели-чезні штрафи за введення в ек-сплуатацію незавершеного жит-ла. Але ж багато кримських татар уже десятиліттями живуть у «дов-гобуддах», завершити які просто не вистачає коштів. І не турбува-ти й надалі цих людей, котрі нікому не заважають, — цілком реальне завдання. Про це, зо-крема, йдеться в резолюції, що була ухвалена кримськотатар-ським народом на мітингу. Зауважмо, що Рефат Чубаров ви-словився за відхилення нового

положення для усіх забудовни-ків, незалежно від національ-ності.

Повертаючись з прес-конфе-ренції, я стала свідком розмови жінок про те, як було важко на-передодні пересуватися містом, бо «татари знову вирішили віді-литися». Говорили спокійно, без агресії, хоча пам'ятаю часи, коли цього дня дорослі і самі з дому не виходили, і дітей не відпуска-ли до школи — боялися. Тож ми усі разом просунулися набагато вперед. І ще далі підуть нинішні діти, якщо їм не заважатимуть закомплексовані дяді та тьоті, а Меджліс й надалі очолюватимуть мудрі, виважені люди.

А те, що колишні політв'язні мають намір зробити свої зустрічі в Криму регулярними, думаю, лише підвищить імідж півострова як демократичної території, чого йому таки дуже бракує. Ці люди, які вміють цінувати і шанувати свободу в усіх її вимірах, нікому із кримчан не зашкодять.

Можливо, тоді кримськотатар-ське дитя у піонерському галст-уку й не нестиме червоного прапора, бо його родина бачи-тиме іншу життєву перспективу — зрозумілу і просту, забезпе-чену демократичним вибором держави.

Тамара СОЛОВЕЙ

«Я — ПРОТИ МАНІПУЛЯЦІЙ ІСТОРІЄЮ...»

18 травня у Севастопольско-му медіа-центрі пройшла презентація книги Вадима Махна «Казачьи войска 3-го рейха». Автор відносить книгу до категорії довідників, про що свідчить ще одна її назва: «Справочник военного коллаборационизма российской казачества во 2-й мировой войне».

Поштовхом до видання такої книги, за словами автора, стали маніпуляції певних ідеологів, які усіма засобами намагаються показати злочинні дії українських колабора-нтів й умисно замовчують набагато масштабніше явище — колабораціонізм представ-ників російського козацтва. Махно засуджує колабораціо-нізм як явище, але проти ви-бірковості суджень та маніпу-ляцій історією.

Саме тому автор збирав ма-теріали для довідника прин-ципово з опублікованих у Москві робіт російських ав-торів, істориків, добутих ни-ми з архівів фактів і фотодо-кументів, уникаючи власних оцінок та коментарів.

— Тема настільки болісна, що я вважав некоректним використовувати інші дже-рела інформації. А російські історики, прошу не плутати з російськими політиками, думається, вже пройшли ста-дію боротьби й здатні оперу-вати фактами. Це — предмет їхніх наукових досліджень.

Головним критерієм визна-чення факту колабораціоні-зму мною обране регулярне грошове утримання чинів та їхня особиста участь у зброй-них формуваннях, що пере-бували в адміністративному підпорядкуванні різних поліцейських, воєнізованих чи військових, службових і ко-мандних інстанцій гітлерів-ської Німеччини.

У тому випадку, коли істо-рики суперечили одне одно-му, я вибирав логічну послі-довність подій і фактів. На-скільки мені це вдалося — судити вам. Я — не історик,

а військовий офіцер, що зро-бив військово-штабний ана-ліз історичної літератури, ви-даної у Москві.

На думку автора, термін «колабораціонізм» треба за-стосовувати відповідно до ці-лей війни. Бо саме цілі ви-значали форми й методи ве-дення війни. Він перекона-ний, що на заході гітлерівсь-ка Німеччина вела війну з англосаксами за світову пер-шість. Англосакси у випадку поразки могли розраховувати на достойне арійське місце в гітлерівському рейху. На сході ж велася расова війна зі сло-в'янськими народами.

Ігор Лосев, кандидат філо-софських наук, доцент Націо-нального університету «Кие-во-Могилянська академія» вважає, що довідник воен-ного колабораціонізму росій-ського козацтва у Другій сві-товій війні буде корисним посібником для істориків та журналістів, які досліджують це явище. Довідник містить надзвичайно цікавий матері-ал, складений з фактів і цифр. Безперечною його перевагою є відсутність оцінок та комен-тарів, вже не кажучи про ідео-логему, якими перенасичена історіографія Другої світової війни та історіографія кола-бораціонізму.

Автор узагальнив численні уривчасті матеріали, розпо-рошені на сторінках багатьох російських та європейських видань, ретельно відстежив майже всі стадії формування,

переформування та розфор-мування різних з'єднань та частин з особовим складом із числа козаків, громадян РСРР та емігрантів з колиш-ньої Російської імперії, а та-кож учасників Білого руху.

Укладач довідника надав об'єктивний статистичний матеріал стосовно етнічної складової досліджуваних фор-мувань. Запропоновані ма-теріали у лаконічній формі відтворюють бойовий шлях з'єднань та подальшу долю їхнього особового складу після поразки Німеччини у Дру-гій світовій війні.

Довідник сприятиме об'єк-тивному та неупередженому вивченню драматичних по-дій європейської та світової історії минулого століття, — вважає Ігор Лосев.

Презентація книги викли-кала чимало емоцій з боку проросійських ЗМІ з приво-ду того, чи не стане довідник розпалювати міжнародну ворожнечу між росіянами й українцями. Автор запер-ив, що оперує лише факта-ми, добутими росіянами у Росії з архівів Радянського Союзу. Образити росіян їхні-ми же історичними дослід-женнями — неможливо. Осо-бисто він лише хотів привер-нути увагу до вже відомих фактів, аби уникнути пере-смикування та маніпуляцій історією.

Лілія СТЕПКО

м. Севастополь
Фото автора

СЕВАСТОПОЛЬСЬКИЙ ПРАВОЗАХИСНИК ВІДДАВ ЖИТТЯ ЗА МИР НА ЗАКАВКАЗІ

У травні виповнилося 20 років від дня загибелі на Закавказзі севастопольського правозахисника Миколи Кічмара. Пам'ять земляка вшанували у Севастополі. У місце-вому храмі Успіння Пресвятої Богородиці УГКЦ пройшли поминальне богослужіння і панахида за душою загиблого правозахис-ника і миротворця.

Микола Кічмар був православною люди-ною, але тоді, на рубежі 1980-90-х років, коли греко-католицька церква тільки відро-джулася, він дуже допомагав севастополь-ським греко-католикам, розповідає отець Микола Квич. Потім і віряни відгукувалися на його прохання — збирали продукти, ліки, одяг, дитячі іграшки і солодощі, які він неодноразово відвозив до Закавказзя, де вирувала війна.

У Севастополі Микола Кічмар був досить відомою людиною, активістом низки україн-ських і правозахисних організацій, делега-том установчого з'їзду Народного руху Укра-їни. Простий робітник із одного з напів-військових севастопольських заводів, ви-ходець із вінницького села, він вражав спів-розмовників інтелігентністю, начитаністю і високим рівнем інтелекту, розповідає голова Севастопольського осередку Союзу українок Богдана Процак.

Вона пригадає, як Микола Кічмар збирав і відправляв медикаменти пораненим під час штурму радянськими військами телецентру у Вільності, надсилав телеграми генсеку Ми-хайлові Горбачову з вимогою надання неза-лежності республікам Балтії, збирав підписи під закликами припинити насилля на Кав-казі, допомагав дітям біженців із Закавказ-ьких республік.

У 1990 році він увійшов до міжнародної правозахисної групи, члени якої під егідою

ОБСЕ виїжджали до районів вірменсько-азербайджанських сутичок, де як миротворці всіляко допомагали місцевому населенню, що страждало від війни. Микола Кічмар був одним із 42 міжнародних спостерігачів, який був присутній на референдумі про незалеж-ність Нагірного Карабаху.

Під час останньої поїздки на Закавказзя, проходячи через Лачинський коридор, 9 травня 1992 року автобус із групою міжнарод-них спостерігачів потрапив під обстріл. Кіч-мар отримав важке осколкове поранення і того ж дня помер у Єреванському військово-му шпиталі. За словами його друзів, попросив, щоб його поховали серед Кавказьких гір. На його могилі на «Алеї федаїнів» у Єреванському Пантеоні «Єраблур» — камінь з вибитим зображенням каліни і написом «Микола з України», розповідає Богдана Процак, яка тривалий час листувалася з представниками вірменських жіночих орга-нізацій.

У Севастополі, розповідаючи про свої по-їздки, Микола Кічмар завжди застерігав зем-ляків від повторення кривавого досвіду За-кавказзя, говорив про необхідність діалогу різних етнічних груп і повагу до потреб меншин.

Пам'ять про добру і щирю людину Миколу Кічмара і досі бережуть у Севастополі. Проте його ім'я маловідоме сучасним українським правозахисникам. Вперше цього року у за-ходах із вшанування пам'яті героя Вірменії не взяли участі представники вірменської громади міста. Друзі загиблого правозахис-ника припускають політичне підґрунтя: Ми-кола Кічмар був рухівцем, а нинішні вір-менські національно-культурні організації півострова орієнтуються на Партію регіонів.

Володимир ПРИТУЛА

Бібліотеку «Кримської світлиці» поповнила подарована письменником із Закарпаття Мирославом Дочинцем книга «Многії літа, благії літа», яка за рейтингом «Книжка року-2010» увійшла до списку найпопулярніших видань України. Пропонуємо увазі читачів уривок з цієї книги і запрошуємо до нашої «Світличної» бібліотеки!

(Продовження. Поч. у № 14-20)

ЯКЩО НЕ ТЕПЕР, ТО КОЛИ?
Для мене існують 2 символи:
хрест — покаяння,
яблуко — плід життя.

Не принось неприємностей у свій дім.

Дотримуйся звичаїв, обрядів. Бо це не просто традиція — це мости, якими ти йдеш через болото життя.

Найкраща музика — звуки ріки, дерев, птиць... В міру весела і сумна. І вона не набридає, не втомлює.

Якщо ти тільки для себе, то чого ти вартий? І якщо не тепер, то коли?

Дитина входить у світ зі стиснутими кулачками: весь цей світ — мій, і бути йому в моїх руках. Людина покидає світ із розкритими долонями: ось, я нічого з собою не забираю. Я знаю: коли замкнуться мої очі, серце моє залишиться відкритим.

У дитинстві ти думаєш лише про матір. Замолоду — лише про кохану. В старості — лише про дітей. Коли ж ти подумаєш про самого себе?..

Не проси Бога, що має зробити для тебе. Проси, щоб навчив, що маєш зробити для себе сам.

Не думай багато. Від цього розуму не прибавляє і робота не спориться. Зате багато вчися. Твої знання — це знання інших.

Борись із своєю скупістю, скнарністю. Бо при цьому ви не гріш затискаєте в руці — ви затискаєте своє серце, гамуючи кров. Нагороджуючи — загромождаєш душу.

Пам'ятай: часто більше сил треба для того, щоб зберегти, втримати, ніж здобути.

Не ходи неохайним і в недбалому одязі. Це неповага до себе і дратування інших. Пам'ятай, що й Ісус був із незаможної родини, а ходив серед бідноти в дорогах білих шатах.

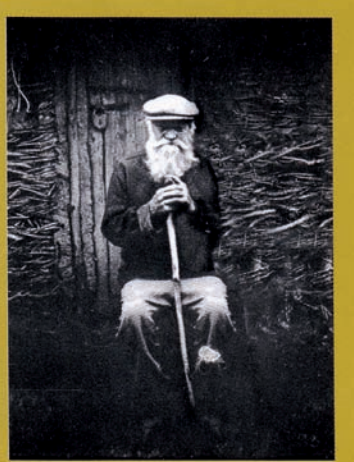
Коли людина постить, вона — як птиця, що вільно піднімається до Неба.

НАЙПЕРШИЙ ЛІК ВІД УСІХ ХВОРОБ

(тиск, серце, голова, погане травлення, біль у попереку та інших місцях, нежить, слабкість, утом...) На тиждень відмовтеся від усяких напоїв, але випивайте за день 2 літри чистої води. І додавайте до їжі в день половину чайної ложки солі.

СТАВАЙТЕ НОВОЮ ЛЮДИНОЮ

Настане час — і ви не схочете, не зможете бути таким, як раніше. Це може з'явитися враз. І не слід цього боятися. Все змінюється в цьому світі. І людина теж. Змінюється. Одягайте іншу сорочку на тіло. Одягайте душу в нові шати. І не чекайте для цього нового ранку чи

**МНОГІІ ЛІТА.
БЛАГІІ ЛІТА**
Заповіді 104-річного карпатського мудреця - як жити довго в здоров'ї, щасті і радості

понеділка. Ставайте новою людиною вже.

Якщо мало працювали, працюйте більше. Якщо забагато — працюйте менше. І так в усьому. Вирівнюйте себе з Природою. Скидайте з себе недобрі звички старої людини (без огляду на те, скільки вам років) — і обновитесь. І полегшено підете вперед.

І не озирайтесь, не жалкуйте за тим, що лишилося позаду, що впало з вашого горба.

Печаль не бійся. Пізнай її. Прийми її і дай їй ім'я. І полюбиш її. І стане вона світлою. Бо народжуємось ми в темряві, а покликані Світлом.

НЕ СОРОМСЯ

Не соромся своїх батьків.
Не соромся своїх дітей.
Не соромся своєї роботи, якщо вона чесна.

Не соромся своєї вдачі.
Не соромся свого тіла.
Не соромся самого себе.

ЩОДНЯ

Не вимагай від себе багато. Зроби за день хоча б одне добре діло для родини (для дому). Одне — для своєї душі. І одне (обов'язково) — для когось. Якщо не в силах ділом, то роби це хоча б добрим, не лукавим словом. І так щодня. По одній, по кілька зернин.

І вони заколюються в душу врожаєм радості.

ВРАНЦІ, УВЕЧЕРІ І ВНОЧІ

Дуже важливо: Кожного ранку радо зустрічати сонце і просити собі сил для нового дня. Просити, щоб не поранив упродовж дня нічиєї душі ближнього, і

щоб твою ніхто не поранив.

Кожного вечора дякувати за подарований день, за випробування і науку, які він приніс тобі.

Кожної ночі — вручати свою душу в милосердні руки Господа. Бо навіть коли ти спиш, душа слухить. Це дуже важливо.

Навіть якщо ви не молитесь, навіть якщо ви атеїст, — менше грішити, не робіть це свідомо. І відчуєте, що душа ваша більш захищена, а тіло здоровіше.

ЗДОРОВ'Я ВІД ТОГО, ЯК ЇСИ, ЯК ЖИВЕШ, ЯК ДУМАЄШ

Змагайся, щоб усе тіло твоє працювало, як серце: то напружувалося, то розслаблялося.

На столі мають переважати сирі овочі і плоди. У них — живильний кисень. Фрукти — найздоровіша їжа. І першими в цьому ряду — яблука, абрикоси, журавлина (клюква), вишні, лимони...

Все, що росте, — росте для тебе. Одне — для поживи, інше — для краси. У спеку я поливаю навіть мох на старому камені у дворі. Бо це гарно.

Цілком у твоїх силах зробити, щоб світ довкола став трішки крашим.

Якщо тобі сказали щось образливе — одразу ж забудь. Витри з пам'яті.

Цілощода сила — здоровий сон. Але його шодня треба зробити якоюсь роботою, зусиллями.

Дуже живлюще для людини «холодне сонце» — з 7-ї до 11-ї години. І після 15-ї години. А в полуденний час я тіло і голову сонцю не відкриваю.

Вода тебе любить. Полюби і ти її. Вона кличе тебе. Будь у ній досхоchu, вона підкаже, як у ній бути. Вода — вічний живий рух. Черпай від неї сили.

Щовечора, як би не було, помий ноги. Це важливіше, ніж умити лице. Змиє з ніг денний прах землі, нехай піде в землю.

Із землі струменить живий струм. Приймай його босими ступнями.

Допоможи своєму серцю і нервам — дихай глибоко. Бодай півгодини в день. Дихаючи, тягни повітря «згори». Глибоко вдихай і ковтай повітря. Добре так робити перед їдою, після сну і перед сном. «Високе» повітря дасть високі думки. Їжа насичує шлунок. Повітря — серце.

ТЕ, ЧОГО НЕ ВАРТО СПОЖИВАТИ

Цукор і продукти з нього (варення, джеми, сиропи, ласощі, морозиво), соуси, маринади, гірчицю, все солоне, смажене, копчене, маргарин, газовані води, каву, свинину, ковбаси, макарони, смажену картоплю, печиво, тістечка, білий хліб, несвіжі овочі. Відмовтеся від цього — і відчуєте полегкість. Це — перший крок до здоров'я.

ХВОРОБА. БІЛЬ

Якщо приходять хвороби, це означає, що ми порушили якісь закони Природи. Учність в Природі. Вона мудра. І організм мудрий, бо є частиною природи. Довкола багато вчителів — небо, ріка, дерева, кві-

ти, гора, камінь, комаха.

Внутрішня мудрість живе в нас. А з нею і внутрішня сила. Звертаймося до неї. Вона цього чекає. Зціліть себе. Свій дух і тіло. Це потрібно не тільки вам. Це потрібно Природі, землі, всім людям.

Не треба боятися хвороб. Це не кара за гріхи, а спосіб вилікувати гріховне, очиститися, обновитися. Не треба боятися болю і боротися з ним. Святі вважали біль за дар. Треба відкрито сприйняти його, пізнати його природу. Зрозуміти, що Природа хоче сказати вам через цей біль. Спробуй максимально розслабити хворе місце, внутрішнім зором заглянути в біль, щоб дослухатися його голосу. Тоді хвороба сама розкриє свої причини і покаже способи їх подолання. І ти станеш сильнішим.

ПЕРША ПОРАДА ХВОРИМ

Коли хворі просять у мене поради, я їм раджу прості, але дуже надійні і помічні речі: відмовтеся від м'яса, молока, цукру і солі; починайте ходити пішки, з кожним днем більше; багато пийте чистої води (не менше 8 склянок); обливайтесь двічі на день водою, теплою і холодною; вечеряйте легко не пізніше 19 години; лягайте спати о 21 годині; відкрийте серце Богу — і Він навчить вас усьому іншому.

КОЛИ БОЛИТЬ...

ПЕЧІНКА, ШЛУНОК. Шипшина, звіробій, деревій, спориш, кукурudzяні рильця, безсмертник, польовий хвощ. З кожного по 5 грамів на 2,5 л води. Кип'ятити 5 хвилин, ніч настояти. Пити по 100 г тричі на день за півгодини до їди.

ОТРУЄННЯ. Звіробій, полин, ромашка, календула, дубова кора, шипшина, листя суніці, подорожник. Відвар пити по півсклянки декілька разів на день. За два дні робота шлунка відновиться, з'явиться апетит.

НИРКИ, ПЕЧІНКА. Кілограм свіжого весняного меду покласти в теплу воду, щоб став рідким. Вскипати до нього півкілограма горіхів, перетертих на м'яку, настояти день. Приймати по столовій ложці до їди вранці і ввечері цілий місяць. Місяць перерви. Знову приймати місяць. Два місяці перерви. І знову місяць приймати. Так півроку — і буде повне одужання.

СОЛІ В СУГЛОБАХ. Увечері добре промити 3 столові ложки рису. Залити чистою водою до ранку. Зварити його без солі до рідкого. З'їсти натщесерце замість сніданку. Так 2-3 тижні. Біль в суглобах мине уже на 4-5-й день.

ОЧІ. Ранком і ввечері кладіть на очі льняні серветки, змочені в міцному чаї і ромашці. А також листя подорожника і капусти. Ранком виходьте на луг і довго дивіться на траву, росу мивайте очі. Кімнату пофарбуйте в салатовий колір. Такими ж мають бути фіранки, скатертини, покривала. Не читайте лежачи.

(Продовження в наступному номері)

ЗАПОРУКА ДУХОВНОГО ЗДОРОВ'Я СУСПІЛЬСТВА

Міністр культури України Михайло Кулиняк привітав працівників музейної сфери з професійним святом — Міжнародним днем музеїв, що відзначалося минулої п'ятниці.

«Шановні працівники музеїв України, — йдеться, зокрема, у привітанні, — нині ви займаєтеся дуже важливою для суспільства, відповідальною та благородною справою. Вивчення та збереження безцінних музейних колекцій є не тільки приводом для того, щоб пишатися, але й запорукою піднесення духовного здоров'я нашого суспільства, потужним чинником виховання у молодого покоління почуттів патріотизму та гордості за свою країну, поваги до народних традицій і любові до національного мистецтва.

Переконаний, що і надалі музейна справа посідає гідне місце у процесі розвитку національної культури, формування суспільної свідомості та збереження духовних традицій.

Висловлюю особисту подяку всім працівникам музеїв України за ваш професіоналізм, відданість музейній справі, відповідальне ставлення до долі історичних та культурних цінностей», — йдеться у привітанні.

* * *

Постійний Представник Президента України в Автономній Республіці Крим Віктор Плакіда привітав зі святом працівників кримських музеїв.

«Завдяки самовідданій творчій праці тих, хто присвятив своє життя розвитку музейної справи, дбайливо зберігається і примножується спадщина, поєднуються минуле, сьогодення й майбутнє, виховується почуття прекрасного, повага до народних традицій і любов до національного мистецтва.

Україна володіє безцінними музейними колекціями — археологічними, історичними і художніми. Це — національна скарбниця, яка повинна бути доступна всім, і саме працівники музеїв щоденно відкривають це багатство людям.

Музеї Автономної Республіки Крим є гордістю України, а їхній розвиток — невід'ємною складовою зміцнення соціально-економічного потенціалу і покращення рекреаційної привабливості регіону.

Кримчани по праву пишаються своєю культурною спадщиною і музеями, де завдяки кропіткій праці фахівців зібрані рідкісні унікальні експонати, які викликають величезний інтерес у всьому світі», — говориться у привітанні Постійного Представника Глави держави в АРК В. Плакіди.

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ТРАВЕНЬ 25

1630 р. — козацький отаман татарського походження Тарас Трясило під Переяславом розбив польських загарбників. У червні повстанці примусли польського гетьмана С. Конєцпольського підписати угоду в Переяславі.

1709 р. — москвини зруйнували Чортомлищку Січ.

1936 р. — розпочався львівський «процес Бандери» проти членів Крайової Екзекутиви ОУН та інших членів ОУН (був завершений Варшавського процесу). Головною постаттю в обох процесах був крайовий провідник ОУН у 1933-1934 рр. Степан Бандера, який своєю особистістю обом процесам надав особливого характеру.

1996 р. — у Києві відновлено пам'ятник княгині Ользі, зруйнований у 1919 році.

Помер: 1926 р. — вбитий у Парижі Симон Петлюра, український громадський і військовий діяч, третій глава Української Народної Республіки.

26

1648 р. — козацьке військо на чолі з Богданом Хмельницьким здобуло перемогу над польською армією в битві під Корсунем.

1954 р. — нове селище під Севастополем названо Хмельницьким.

1956 р. — у Севастополі відкрито пам'ятник герою першої оборони Севастополя, уродженцю Вінницьчини матросу Петру Кішці.

Народився: 1957 р. — Богдан Бенюк, український актор театру і кіно, народний артист України.

27

971 р. — загинув у бою з

печенігами великий князь Київський Святослав.

28

1763 р. — у Києві відкрито школу з навчання живопису. Народився: 1877 р. — Максиміліан Волошин (справжнє прізвище — Кириєнко-Волошин), російський поет і художник українського походження, перекладач; жив у Криму, представник символізму й акмеїзму; в поезії та мalarстві відобразив історію та природу Криму.

Померли: 1916 р. — Іван Франко, український письменник і громадський діяч.

2000 р. — Ігор Білозір, український композитор і виконавець, народний артист України. Побитий російськими шовіністами 8 травня 2000 року у кав'ярні

М. Волошин

«Цісарська кавка», що на проспекті Шевченка у Львові. Внаслідок завданних травм 28 травня 2000 року помер у лікарні.

29

1964 р. — у Києві відкрито найбільший у СРСР ботанічний сад.

Помер: 2006 р. — Омелян Пріцак, український історик, мовознавець, філолог-орієнталіст, організатор української науки у світі, засновник і директор Українського наукового інституту Гарвардського університету, співзасновник Міжнародної асоціації українців, редактор багатьох наукових часописів.

30

1876 р. — російський імператор Олександр II під-

писав розпорядження від 18 (30) травня 1876 р., спрямоване на вітиснення української мови з культурної сфери і обмеження її побутовим вжитком. Свою назву Емський указ отримав від німецького міста Бад Емс. Емський указ доповнював основні положення так званого Валуєвського циркуляра 1863 року.

Указ забороняв ввозити на територію Російської імперії з-за кордону книги, написані українською мовою, видавані нею оригінальні твори і роботи переклади з іноземних мов, тексти для нот, театральні вистави і публічні читання.

Народився: 1887 р. — Олександр Архипенко, український та американський скульптор і художник, один із основоположників кубізму в скульптурі. Почесний член Об'єднання митців українців Америки (ОМУА) та дійсний

член Американської Академії мистецтва і літератури.

Роботи Архипенка визначаються динамізмом, лаконічністю композиції й форми; він запровадив у скульптуру поліхромію, увігнутість і отвір, як виражальні елементи скульптури, синтетичні об'ємні рухомі конструкції.

31

День боротьби з тютюнопалінням.

1894 р. — відкрито львівський електричний трамвай.

1989 р. — на установчій конференції у Неаполі утворено Міжнародну асоціацію українців.

1997 р. — підписано Договір про дружбу, співробітництво та партнерство між Російською Федерацією й Україною.

Померли: 1628 р. — загинули Михайло Дорошенко і Оліфер Голуб, козацькі ватажки.

Севастопольський плавець-марафонець, рекордсмен Книги рекордів України Олег Соф'яник здійснив свій черговий заплив Середземним морем від Кіпру до Ізраїлю, повідомила он-лайн газета «Новий Севастополь».

«О. Соф'яник стартував 5 травня з турецької яхти у відкритому морі поблизу кіпрського міста Протарас (грецька частина острова): через відсутність у плавця шенгенської візи кіпрська влада не пустила спортсмена на острів і не дозволила стартувати з берега. Фінішував плавець 11 травня о 10 годині 50 хвилин на пляжі м. Хайфа», — пише видання.

Організатором запливу виступила громадська організація «Об'єднання підтримки і розвитку молоді і спорту в м. Севастополь».

За словами плавця, заплив був важким. Він плив по 10-14 годин у день кролем на грудях і кролем на спині в гідрокостюмі і в окулярах через дуже високу солоність води. Завдяки ластам підтримував досить високу швидкість — до 4-5 кілометрів на годину.

О. Соф'яник здійснив уже понад 50 марафонських запливів, найдовший із яких — через Південно-Китайське море завдовжки 350 км. Переплив також Середземне і Мармурове моря, протоки Босфор і Дарданелли. Здійснивав марафонські запливи на відстань до 100 км уздовж берегів Криму. Марафонець відомий також запливами в холодній воді у зимовий час.

ГЕРОЇ НАШОГО ЧАСУ

дині держави — марна справа. Такому розумінню сприяло чимало подій: неодноразово він, тоді вже студент Севастопольського приладобудівного інституту, перебував у кімнатах попереднього ув'язнення, його арештовували у Москві біля Посольства США, де він намагався отримати політичний притулок.

Аби уникнути військової служби, юнак двічі втік з призовного пункту. Втретє втекти не вдалося й він був направлений до будбату, що дислокувався у місті Тула. Проте вже через кілька днів новобранець із Севастополя з політичних мотивів зробив публічну заяву про відмову служити ненависному режимові.

Зрозуміло, що за радянських часів такі заяви можна було робити хіба що у «дурці». Саме туди й запроторили юнака.

У Тульській обласній психіатричній клініці його примусово лікували від надуманої тамтешніми лікарями «вялотекущей шизофренії», після чого визнали непридатним для проходження військової служби.

Безглуздість опору жорстокій тоталітарній системі зміцнювала намір хлопця втекти морем до Туреччини. Це був небезпечний та ризикований шлях. На надувному човні, з яким Олег стрибнув вночі за борт теплохода, що здійснював перехід між Сухумі та Батумі, йому так і не вдалося добратися до Туреччини. Через три доби, коли до берега залишалося з півсотні кілометрів, його надзгогнав сторожовий катер з радянськими прикордонниками.

Звинувачений за ст. 75 КК УРСР «Незаконний перетин кордону» на запитання слідчого, чому для втечі він обрав саме морський шлях, відповів: «Краще загинути у морі, ніж жити у Радянському Союзі». Реакція на таку відповідь не забарилася: відправлений з Сухумі до Криму бунтівника знову примусово помістили в психіатричну клініку Севастополя, де він пробув більше року.

Вийшовши з лікарні у лютому 1987 року, Соф'яник знову був затриманий у Москві, під час спроби потрапити до Посольства Франції, де мав намір попросити політичного притулку.

Звільнившись, впертий севастопольський надсилає до Президії Верховної Ради СРСР заяву з відмовою від радянського громадянства, за що втретє на 5 місяців потрапляє на примусове лікування до психіатричної клініки. Вийшовши звідти, невгамований противник радянського режиму очолює севастопольський осередок партії «Демократичний Союз» Валерії Новодворської.

Такий доволі непростий життєвий шлях у нашого марафонця. Сьогодні він — президент неформальної групи «Асоціації колишніх політ'язнів», а також президент клубу марафонського плавання «Дельфін». На рахунок спортсмена — 36 марафонських запливів. О. Соф'яник ще має намір видати книгу, складену з історій про втечу громадян з Радянського Союзу. Таких історій він зібрав сотні.

Відповідаючи на запитання журналістів, чи не збирається спортсмен знову «втекти» за кордон, він відповів, що, на щастя, живе у вільній державі, може спокійно перетинати її кордони та повертатися назад. А спроби втекти з Радянського Союзу призвичаїли його до плавання на довгі дистанції. «Радянські часи — у минулому, а любов до моря залишилася», — каже, всміхаючись, спортсмен.

А я починаю розуміти, що маю щастя розмовляти з сучасним героєм, волю якого у КДБ та психіатричних клініках десятиріччями нівечив жорстокий, цинічний радянський режим. Він вистояв і щасливий, що живе у вільній країні та готовий власними рекордами прославляти її у світі.

Лідія СТЕПКО

м. Севастополь

ЗОЛОТІ ГИРІ – В НАГОРОДУ!

У Керчі пройшов чемпіонат Європи з гирьового спорту серед ветеранів-гирьовиків. Захід стартував у спорткомплексі пансіонату «Київ» на березі Керченської протоки. Гостей з Франції, Італії, Німеччини, Росії, Латвії та інших країн у Криму зустріли танцювальним шоу під куполом спортивного комплексу.

Під час урочистого відкриття прапори країн-учасників внесли члени Молодіжного виконавчого комітету міста Керч та молоді футболісти.

Президент Федерації гирьового спорту України Юрій Щербина зазначив, що на сьогодні в державі понад 10 тисяч осіб займаються гирьовим спортом. Добре розвинутий ветеранський рух. Керівництву міста гості передали диплом від міжнародної федерації гирьового спорту і медаль за важливий внесок у його розвиток.

Віталій Романов, начальник управління з фізичної культури і спорту Міністерства освіти і науки, молоді та спорту АР Крим, побажав спортсменам нових перемог і рекордів.

Член академії Всесвітньої енциклопедії мандрів, доктор економічних наук, 10-кратний чемпіон Росії, 11-кратний чемпіон Європи, 50-кратний рекордсмен світу з гирьового спорту, рекордсмен книги рекордів Гіннеса, власник 227 дипломів Книги рекордів Росії, Президент міжнародної конфедерації майстрів гирьового спорту Анатолій Єжов (66 років) вручив золоті іменні гирі найкращим українським спортсменам Юрію Щербині та Володимирі Рогушенку, кримчанину Анатолію Кучерову, росіяниці Олені Уваровій.

Нагадаємо, що Анатолій Єжов встановив безпрецедентні рекорди в екстремальних точках земної кулі: на Північному полюсі, Ельбрусі, вулкані Нгоронгоро, Кіліманджаро, в Антарктиді.

Олександр ГЕОРГІЄВ

Фото автора

ДНЮ ЗДОРОВ'Я ПРИСВЯЧЕНО

19 травня на спортивному стадіоні СК «Локомотив» відбулися заходи, присвячені Дню здоров'я, організовані під патронатом Голови Верховної Ради АР Крим Володимира Константинова. В спортивному святі взяли участь команди працівників Представництва Президента України в АР Крим, Верховної Ради та Ради міністрів автономії, виконавчого комітету Сімферопольської міської ради і районних рад міста, Сімферопольської райдержадміністрації та райради.

Відбулися змагання з легкої атлетки, дартсу, настільного тенісу, шахів, футзалу, армспорту й перетягування канату.

Команда Представництва на чолі з Віктором Плакідою взяла участь у змаганнях з легкої атлетки, дартсу, настільного тенісу, шахів та виконала показовий виступ з японських бойових мистецтв.

За результатами змагань члени суддівської колегії Дня здоров'я визначили переможців у кожному виді спорту та в спільнокомандному залуку.

Перше місце поділили команди Ради міністрів АРК і Сімферопольської міської ради, другою стала команда Верховної Ради АРК. Під час заходу для гостей

та учасників була організована яскрава концертна програма, а для батьків з дітьми — робота дитячого ігрового майданчика, де діти паралельно з батьками брали участь в цікавих спортивних вікторинах і веселих стартах.

Прес-служба Постійного Представника Президента України в АР Крим

ПЕРЕДПЛАТИТИ «Кримську світлицю» на друге півріччя 2012 року можна у будь-якому поштовому відділенні на території України.

Передплатний індекс — 90269

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ:

1 місяць — 9,27 грн.
3 місяці — 27,21 грн.
6 місяців — 52,77 грн.

У Криму в с. Перевальному цього року розпочинає діяльність Православний літній оздоровчий дитячий табір «Преображення». Духовний наставник табору — отець Іван, настоятель церкви Покрови Пресвятої Богородиці з Перевального. Більше про табір можна довідатися за тел.: (066) 002-41-39, (063) 605-65-28 або на сайті www.preobrajennya.mail.ua

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театральний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com